

MUUSIKA

- autorid
- interpreedid
- kirjastajad
- tootjad
- stuudiod
- agentuurid, kontserdikorraldajad
- riiklikud kontserdiorganisatsioonid
- festivalid
- hulgi- ja jaemüüjad

Ettevõtete arv: **270 ettevõtet** (2004. a)

Töötajate arv: **4000 inimest** (2003. a)

Käive: **1500 mln kr** (2004. a)

Muusikavaldkonda on käesolevas töös analüüsitud ketina, kus kõik lülid on omavahel seotud. Jaotust süva- ja levimuusika vahel on välja toodud alavaldkonniti, kus andmed seda võimaldavad. Töös tuginetakse Statistikaameti ja Justiitsministeeriumi Registrikeskuse äriregistri andmetele ning intervjuudele ala ekspertidega. Peab alustuseks kohe märkima, et Eesti muusikaturul tegutsevatest ettevõtetest pole olemas usaldusväärset ülevaadet, riiklik statistika ei ole ammendav ja vastavad uuringud puuduvad. Ettevõtete arvu määratlemiseks kasutavad nii Statistikaamet kui äriregister Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorit EMTAK. Kuna klassifikaatori koodid ei vasta üks-üheselt muusika alavaldkondadele (autorid, interpreetid, kirjastajad, tootjad, stuudiod jne), tuleb andmetesse suhtuda teatud reservatsiooniga (vt lisa 1). Konkreetsetest alavaldkondadest ülevaate saamiseks oleks vajalik ettevõtete poolt nimetatud põhitegevusalade ümberkodeerimine ja lisakoodide loomine. Hetkel hõlmavad 3-kohalised tegevusalade koodid ka alasid, mis valdkonda otseselt ei kuulu, näiteks üritusturunduse firmad, lõbustuspargid jms.

LÜHIKOKKUVÕTE

Muusika on loomemajanduse valdkondadest rahvusvaheliselt Eestile väga palju tuntuks toonud, süvamuusika heliloojad, dirigendid ja interpreedid on tunnustatud nii Eestis kui mujal. Kasvava kultuuriturismi (kontserdi-, ooperikülastused) kaudu mõjutab valdkond järjest enam turismisektori arengut. Kuid muusikavaldkonna kohta ülevaate koostamine oli raskendatud, sest praktiliselt puudub sisulist ja majandustegevust kirjeldav statistika, samuti pole erialaühingud ja firmad huvitatud olemasoleva info avalikustamisest. Tegutsevatest ettevõtetest pole olemas usaldusväärset loetelu, statistika kogumiseks pole riiklikku tellimust, pole organisatsiooni või ühingut, kes infot koguks ja puuduvad ka vastavad uuringud. Seetõttu ei ole töö kindlasti ammendav, kuid käsitleb olemasolevate andmete ja ekspertintervjuude põhjal muusikavaldkonna autoreid, interpreete, kirjastajaid, tootjaid, helisalvestusstuudioid, agenteure ja kontserdikorraldajaid, riiklikke kontserdiorganisatsioone, festivale ning hulgi- ja jaemüüjaid (helisalvestised, muusikariistad).

Muusikavaldkonna koondnäitajad

	Ettevõtete arv	Töötajate, liikmete arv	Käive, mln kr
Autorid (EAÜ liikmed)	-	1465	litsentsitasud kokku 46,7
Interpreedid (EEL, EIL liikmed)		425	-
Kirjastajad	13	4	2,8
Helisalvestiste tootjad (peamised, 85% turust)	16	28	52,3
Muusikariistade tootjad	3	-	49,5
Helisalvestusstuudioid (peamised)	10	20	11,4
Agentuurid ja kontserdikorraldajad (peamised)	18	47	94,3
Riiklikud ja kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid	6	-	124,2
Festivalid (hinnanguliselt MTÜ Eesti Muusikafestivalide liikmete kohta)	34	-	ca 20
Hulgi- ja jaemüüjad (helisalvestised, peamised)	12	135	150,5
Hulgi- ja jaemüüjad (muusikariistad, peamised)	9	33	53,6
Kokku valdkonnas (v.a katvused)	ca 192	ca 4000	ca 600

Hinnanguliselt oli valdkonnas 2003. aastal professionaalsel tasemel hõivatuid neli tuhat. Olemasolevate andmete põhjal on valdkonna käive ligikaudu 600 mln krooni aastas, mis aga on eksperthinnangute põhjal oluliselt suurem – ligikaudu 1,5 miljardit krooni. Ekspordimahud ja -turud on usaldusväärset teada vaid muusikariistade kohta. Muusikariistade eksport oli 2003. aastal 52,1 mln kr, import 40,1 mln kr, st nii klaveri- kui orelitoodangu näol on tegemist edukate eksporditartiklitega. Puudub alginfo interpretide, dirigentide, ansambelite esinemistest, tasudest, plaadimüüginumbritest. Süvamuusika osas hinnatakse ekspordipotentsiaali kõrgeks, kuid selle realiseerumine sõltub agentuuride, *manageride* professionaalsusest ja eelkõige rahalistest võimalustest. Helisalvestiste (peamiselt salvestusega CD-plaadid) eksport oli 2003. aastal 35,5 mln krooni, kuid enamasti on tegemist re-ekspordiga, st imporditud salvestised viiakse Eestist

taas välja ja need ei jõua kohalikule turule. Siseturumaht ei ole teada. Eesti tootjatele on iseloomulik tegutsemine mitmel alal, näiteks lisaks salvestistele tegeletakse hulгимüügiga, korraldatakse kontserte, pakutakse stuudioteenuseid jms. Kirjastamise ja plaadistamise maht jääb lähiaastail samaks. Kontsertide maht on tõusuteel, seda riiklike kontserdikorraldajate puhul, mitteriiklikud kontserdikorraldajad ootavad piletite käibemaksu ühtlustamist 5%-le. Kasvab esitajate kollektiivse esindamise organisatsioonide poolt valdkonda tagasitoodava raha hulk. Tööhõives ei prognoosita lähiaastail olulist muutust, kuid tauststruktuuride arendamisega tekib vajadus vastava koolitusega spetsialistide järele, samuti on Eestis puudus muusikaõpetajatest ning muusikute välismaale töölesiirdumine jätkub.

Valdkonna tugevusteks on pikaajaliste traditsioonidega väga aktiivne muusikaelu (nõudlus) ja hästi toimiv väljakujunenud muusikaharidussüsteem, süvamuusika osas tugevad muusikud, dirigendid, heliloojad, tugevad riiklikud kontserdiorganisatsioonid ja riigi toetus süvamuusikale. Nõrkusteks on turu väiksus, puudulikud tugistruktuurid (tootmine, jaotussüsteem, rahvusvaheline turundus), vähene koostöö valdkonnas, statistika puudumine. Süva- ja levimuusikat väärtustatakse Eestis erinevalt, riik toetab rahaliselt vaid süvamuusikat ja paar viimast aastat ka *jazz*-muusikat. Pole selget riiklikku muusikaarengukava, mis hõlmaks nii riikliku, era- kui kolmanda sektori ja kõik muusikastiilid.

PAKKUMINE

Ettevõtete arv sektoris

Ettevõtete arvu täpne määramine ei ole olemasoleva statistika põhjal võimalik. Statistikaameti andmete alusel võiks muusikavaldkonna ja sellega seotud ettevõtete arv olla ca 269 (vt tabel 1). Siinkohal tuleb arvestada, et nendes andmetes sisalduvad ka üritusturunduse, meelelahutuse jms firmad, kes otseselt ei tooda ega esita muusikat. Ettevõtted on valdavalt väikesed, alla üheksa töötajaga.

Tabel 1. Ettevõtete arv muusika ja muusikaga seotud valdkondades suurusgruppide lõikes vastavalt töötajate arvule 2004. aastal

EMTAK kood	Tegevusala	Ettevõtete arv vastavas töötajate arvu suurusgrupis					Kokku
		0-9	10-19	20-49	50-99	>99	
2214	Helisalvestiste kirjastamine (heliplaadid ja -lindid, CD-d, DVD-d), k.a noodid	11					11
2231	Helisalvestiste paljundus	9		1			10
2232	Videosalvestiste tootmine originaalsalvesti paljundamise teel	1	1				2
36301	Muusikariistade ja nende osade tootmine	2				1	3
36309	Muusikariistade paigaldus, hooldus ja parandus	2					2
52453	Muusikariistade ja salvestiste jaemüük	43	2				45
92112	Helisalvestusstuudiote tegevus	25		1			26
92311	Etenduste, kontsertide lavastamine ja esitamine	16					16
92312	Kunstikollektiivide tegevus	8	1				9
92313	Vabakutseliste kunstnike ja artistide tegevus	15	1				16
92321	Kunstirajatiste ja piletiagentuuride tegevus	6					6
9234	Mujal liigitamata meelelahutustegevus kokku	115	1	5	2		123
	KOKKU	253	6	7	2	1	269

Allikas: Statistikaamet

Töötajate arv sektoris

Muusikavaldkonna töötajate arv ei ole täpselt teada, kuna ettevõtete tegevusalade kodeerimised on kas liiga üldised või ebatäpsed, puudub täpne ülevaade mittetulundusühingutest, vabakutselistest ja füüsilisest isikust ettevõtjatest. Valdonna töötajate arv on 2000. aasta rahvaloenduse järgi ametialade lõikes 1266 inimest (vt tabel 2) ning tegevusalade lõikes ca 17 000, mis aga sisaldab vaba aja ja meelelahutustegevust ilma spordi ja hasartmängudeta (vt tabel 3). Kultuuriministeeriumi muusika arengukava järgi oli Eestis 2003. aastal professionaalsete muusikute arv 4000 (vt tabel 4). Eelnevast järeldub, et erinevate andmeallikate järgi ei ole võimalik täpselt kindlaks teha valdkonna töötajate arvu.

Tabel 2. Loomemajanduse ametialadel töötav rahvastik 2000. aasta rahvaloenduse andmetel

ISCO	Ametiala	Kokku	Linnad	sh Tallinn	Vallad
Kokku töötav rahvastik		544 650	392 009	183 477	152 641
Kokku alljärgnevatel ametialadel		1266	1114	826	152
2453	Heliloojad, interpreedid	988	878	647	110
3473	Varietee-, restorani-, tänavamuusikud, lauljad, tantsijad	219	186	146	33
7312	Muusikariistade valmistajad ja häälestajad	59	50	33	9

Allikas: Statistikaamet

Tabel 3. Loomemajanduse tegevusaladel töötav rahvastik 2000. aasta rahvaloenduse andmetel

EMTAK	Tegevusala	Kokku	Linnad	sh Tallinn	Vallad
Kokku alljärgnevatel tegevusaladel		17069	13513	8081	3440
363	Muusikariistade tootmine	116	95	85	21
223	Salvestiste paljundus (sh. audio, video, arvutisalvestised)	38	36	32	2
92	Vaba aja, kultuuritegevus (ilma spordi, hasartmängudeta)	11839	9342	5544	2497
923	Muu meelelahutustegevus	4960	4040	2420	920

Allikas: Statistikaamet

Tabel 4. Professionaalsete muusikute tööhõive struktuur Eestis tööandjate kaupa aastal 2003

Tööandja	Muusikute arv
ERSO	105
RAM	65
Filharmonia kammerkoor	31
Tallinna kammerorkester	20
Rahvuskooper ESTONIA	208
Teater VANEMUINE	130
Vanamuusikaansambel HORTUS MUSICUS	15
Pärnu linnaorkester	50
Kaitsejõudude orkester	40
Piirivalve orkester	40
Politsei orkester	40
H. Elleri nim. Tartu Muusikakooli õpetajad	110
G. Otsa nim. Tallinna Muusikakooli õpetajad	130
Tallinna Muusikakeskkooli õpetajad	120
Üldhariduskoolide muusikaõpetajad	900
Muusikakoolide õpetajad	1200
Tallinna Pedagoogikaülikooli õppejõud	15
Tallinna Pedagoogilise Seminari õppejõud	15
Viljandi Kultuurikolledži õppejõud ¹	30
Tartu Õpetajate Seminari õppejõud	30
EMA õppejõud ja klaverisaatjad	210
Kontsertagentuuride töötajad	20
Teatri- ja muusikamuuseum	10
Meedia ja ajakirjandus (raadio, TV, ajakirjandus, toimetajad)	15
Kirikumuusikud	150
Muud (taidluskooride juhid, lasteaegade muusikakasvatavad, ametnikud jne)	220
Jazz- ja levimuusikud	andmed puuduvad
Vabakutselised muusikud	andmed puuduvad
KOKKU	4000

Allikas: Kultuuriministeeriumi muusika arengukava

¹ Viljandi Kultuurikolledž kannab alates 2005. aasta augustist nime Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

Turu maht ja tööhõive alasektorite lõikes

Autorid

Eesti Autorite Ühingu (EAÜ), mis loodi 1991. aastal, nimekirjas oli 2004. aastal 1465 autorit, kes said 2004. aastal honorare (sh ka postuumselt läbi pärijate, kui nende loomingut 2004. aastal esitati või salvestati). Enimtasustatud autorite nimekirja Eestis ei ole võimalik andmekaitse põhimõtete pärast avalikkusele esitada, seega Eesti Autorite Ühing neid andmeid ei avalda.

Avalikult esitatud muusika litsentsitasud olenevad tasulise sissepääsu korral kontserdi liigist. Pop-, rock-, jazz-, estraadimuusika teoste avaliku esitamise eest moodustab litsentsitasu suurus Eesti Autorite Ühingu andmetel ilma käibemaksuta 5% kontserdi sissepääsutasust, kuid mitte vähem kui 400 krooni ühe kontserdi eest; sümfooniliste ja vokaalsümfooniliste teoste puhul on osakaal 9% ning kammer- ja kooriteoste puhul 7% kontserdi sissepääsutasust. Tasuta sissepääsuga kontserdi korral on litsentsitasu 250 krooni ühe kontserdi eest. Ühing kogub elava esituse kohta käivates aruannetes infot piletitulu, vaatajate arvu, korraldajate kohta, kuid see andmebaas on firmasiseseks kasutamiseks ja pole koostatud statistika kogumiseks. Samas võib ühingu hinnangul kahelda vaatajate-küllastajate arvude objektiivsuses, kuna see number mõjutab autoritasude suurust. Mitteriiklikel kontserdikorraldajatel ei ole riigile statistika esitamise kohustust ja riik pole infokogumise ülesannet ühelegi organisatsioonile pannud.

Eesti Autorite Ühingu laekus 2004. aastal litsentsitasudena kokku 46 683 387 krooni, millest avalikest esitustest 4 432 495 krooni, ringhäälingust (raadio ja televisioon) 15 609 905 krooni, mehhaanilisest muusika esitamisest 6 622 158 krooni, välismaalt 2 034 376 krooni, salvestamistelt 7 041 159 krooni ning muudest tuluallikatest 10 943 294 krooni. Ühingu andmetel laekus 2004. aastal Eesti autoritele, kes on Eesti Autorite Ühingu liikmed, jagatavasse jaotusfondi 16 466 200 krooni (vt tabel 5). Honorarid on märkimisväärselt suurenenud võrreldes 2000. aastaga. Kui 2000. aastal jaotati honoraridena 10 591 000 krooni, siis 2003. aastal jaotati 1262 autorile 15 678 100 krooni.

Tabel 5. Honoraride jaotumine muusikateoste autoritele 2004. ja 2003. aastal

Honoraride vahemikud (kr)	2004		2003	
	Autorite arv	Honorar (tuh kr)	Autorite arv	Honorar (tuh kr)
Kuni 500	501	70,6	360	59,3
501-1 000	94	77,7	110	79,8
1 001-5 000	371	1 080,2	358	1 074,7
5 001-15 000	290	2 550,6	223	1 899,3
15 001-25 000	68	1 351,0	68	1 284,7
25 001-100 000	110	5 327,4	109	5 122,6
100 001-200 000	23	3 232,6	24	3 218,5
200 001-300 000	2	573,5	7	1 718,2
Üle 300 000	6	2 202,6	3	1 221,0
Kokku	1465	16 466,2	1262	15 678,1

Allikas: Eesti Autorite Ühing

Interpreedid

Eestis on kaks organisatsiooni, mis esindavad esitajaid: levimuusika poolelt Eesti Esitajate Liit (EEL) ja süvamuusika poolelt Eesti Interpreetide Liit (EIL). Eesti Esitajate Liit ühendab esitajaid, kes esitavad teoseid (sh muusika) või juhendavad teoste esitajaid ja nende õigusjärglasi. EEL loodi 2000. aastal ja liidus on kokku 300 liiget. Ekspertide hinnangul võib neile lisanduda veel 1000 inimest, kes esitavad muusikat. Enamik muusikuid on EEL-i andmetel füüsilisest isikust ettevõtjad, vaid üksikud on asutanud osatühingu. Eesti Esitajate Liit kogub koos fonogrammitootjatega tasu muusikateoste esitamise ja kasutamise eest. Hetkel on saadetud 900 lepingut mitmetele fonogramme avalikult esitavatele ettevõtetele (toitlustus- ja teenindusasutustele jms). Kogutav summa võiks tulevikus ekspertide sõnul olla ligilähedane Eesti Autorite Ühingu poolt kogutavate tasudega. Süsteemi veelgi parema rakendumise korral kindlustab see enimmängitud, -esitatud interpreetidele ja muudele esitajatele olulise lississetuleku.

Eesti professionaalseid interpreete esindab Eesti Interpreetide Liit, kelle liikmeteks on muusika alal tegutsevad loovisikud (professionaalsed solistid, kammermuusikud, orkestrandid ja dirigendid). Eesti Interpreetide Liit loodi 1998. aastal ja liikmeid oli 2005. aasta oktoobri seisuga 125. Liikmelisus on vabatahtlik ja kõik interpreedid ei ole liidu liikmed.

Eestis puudub riiklik statistika kontsertide arvu, müüdnud piletite arvu, kuulajate arvu jne kohta, samuti ei ole teada interpreetide esinemistelt teenitavad summad. Kui süvamuusika kohta on olemas riigi toetuse kasutamise aruanded, mida nõuab Kultuuriministeerium ja kus kajastub kuulajate ja kontsertide arv valikuliselt, siis levimuusika kohta pole mingit ülevaadet, sest Kultuuriministeerium ei anna ühelegi levimuusika korraldajale tegevustoetust ega pea registrit toimunud üritustest. Levimuusika ansamblite esinemiste hinnad on üldjuhul vahemikus 10 000 - 50 000 krooni. Viimastel aastatel on lisandunud riigi toetus *jazz*-muusikale. Turu üldmahtu ei saa välja tuua, kuna lähteandmed ka ligilähedase käibe arvutamiseks puuduvad.

Süvamuusika osas puuduvad andmed interpreetide esinemiste kohta nii Eestis kui välismaal, mistõttu pole käesoleva uuringu raames võimalik anda ülevaadet ka ekspordimahtude ning -turgude kohta. Eesti Interpreetide Liidu juurde on loodud välisagentuur, mis hakkab tegelema süvamuusikute lähetuste ja esinemistega välismaal.

Kirjastajad

Äriregistri andmetel tegeles 2003. aastal helisalvestiste kirjastamisega Eestis 13 ettevõtet, kes on peamiselt koondunud Tallinnasse ja selle lähiümbrusesse (kõik firmad ei esitanud äriregistrile majandustulemusi). Helisalvestiste kirjastamine hõlmab heliplaatide ja -lintide, CD-de, DVD-de ja nootide kirjastamist. Kõik Eesti kirjastajad on alla 10 töötajaga väikesed ettevõtted. Sektoris

töötas 2003. aastal äriregistri andmetel kokku 4 inimest, enamus kirjastajaid märkis oma majandusaruannetes töötajate arvuks 0 (vt tabel 6). Helisalvestiste kirjastamise käive oli 2003. aastal 2,79 miljonit krooni. Lisaks ettevõtetele oli äriregistris registreeritud 2 ning Maksu- ja Tolliametis 1 helisalvestiste kirjastamisega tegelevat füüsilisest isikust ettevõtjat.

Tabel 6. Helisalvestiste kirjastamine 2003. aastal (EMTAK-i kood 22141)

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		2 785	4
Kirjastus Muusika OÜ	Tallinn	1 200	0
SP Muusikaprojekt OÜ	Harjumaa	629	2
Höbekelluke OÜ	Tallinn	304	0
Edition 49 OÜ	Tallinn	297	0
Locoprint OÜ	Väätsa, Järva maakond	151	2
Eesti Autorite Kirjastus OÜ	Laagri, Harjumaa	124	0
Rollo E Fratelli OÜ	Tallinn	51	0
Estonian Classics OÜ	Tallinn	29	0

Allikas: Äriregister

Tootjad

Helisalvestiste tootmise ja paljundamise kohta 2003. aastal esitas äriregistrile andmeid vaid viis firmat (neist kahel puudus majandustegevus), kuid kokku on Eestis registreeritud 14 ettevõtet. Äriregistri andmetel oli helisalvestiste tootmise ja paljundamise käive 2003. aastal 6,83 miljonit krooni (vt tabel 7). Helisalvestiste tootmisega on tihedalt seotud helisalvestiste tiražeerimine, millega Eestis tegeleb Helisalv AS (käive 2003. aastal 17 mln kr, töötajaid 26).

Tabel 7. Helisalvestiste tootmine ja paljundamine 2003. aastal (EMTAK-i koodid 22310 ja 22311)

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		6 831	14
Elwood Muusik OÜ	Tallinn	5 211	10
Inglikala Grupp OÜ	Tallinn	1 387	3
Kuldmehike OÜ	Tallinn	233	1

Allikas: Äriregister

Eestis koondab fonogrammitootjaid Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ), mis loodi 1998. aastal. EFÜ sõlmib lepinguid isikutega, kes fonogramme üldsusele edastavad (ringhäälinguorganisatsioonid), taasedastavad (kaabelvõrgu operaatorid), avalikult esitavad (baarid, restoranid, kauplused, hotellid, ilusalongid jt kohad) või muul viisil üldsusele suunavad. EFÜ teeb tihedat koostööd välismaiste fonogrammitootjate esindusorganisatsioonidega. Kahepoolsed esinduslepingud on sõlmitud Läti, Leedu, Poola, Soome, Iirimaa, Ukraina, Venemaa, Sloveenia, Bulgaaria, Hollandi, Rootsi fonogrammitootjate kollektiivse esindamise organisatsioonidega. EFÜ esindab 28 liiget (kellest 5 füüsilisest isikust ettevõtjat) ja lisaks 14 mitteliitunud fonogrammitootja õigusi. Eesti Fonogrammitootjate Ühingul on olemas andmed oma liikmete majandustegevuse kohta (sh plaatide arv, müüginumbrid jms), kuid kogutud info ei ole avalik.

EFÜ hinnangul on kolm Eesti suurimat fonogrammitootjat Protrade OÜ, Records 2000 OÜ ja Hitivabrik OÜ. Eesti tootjate iseärasuseks on tegelemine mitmel alal, nn lai profiil. Näiteks tegeleb Hitivabrik OÜ peale tootmise ka heli- ja videosalvestiste hulgimüügiga; Protrade OÜ, mis kasutab kaubamärki TopTen, on plaaditootja, agentuur ja helisalvestusstudio; Records 2000 OÜ on plaaditootja ja helisalvestusstudio; Elwood Muusik OÜ tegeleb heli- ja videosalvestiste hulgimüügiga; Eesti Artistide Agentuur OÜ korraldab kultuuri- ja muusikaüritusi, toodab heli- ja videosalvestisi kaubamärgi Vinge Records all. Ekspertide hinnangul suuremad tootjad on esitatud tabelis 8, mis moodustavad ca 85% turust. Mitmel tegevusalal tegutsevate firmade käibeid ei ole võimalik jaotada eri tegevusalade lõikes. Peamiste tootjate käive moodustas 2003. aastal 52,32 miljonit krooni ning töötajaid oli kokku 28, kogukäive seega hinnanguliselt ca 62 miljonit krooni.

Tabel 8. Helisalvestiste peamised tootjad 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		52 316	28
Hitivabrik OÜ	Tallinn	11 358	2
Records 2000 OÜ	Laagri, Harjumaa	6 787	1
Estonian Artist Agency OÜ/ Vinge Records	Laagri, Harjumaa	6 580	5
ERP OÜ (ka agentuur)	Tallinn	6 080	3
Elwood Muusik OÜ	Tallinn	5 211	10
Protrade OÜ/ Topten	Tallinn	4 133	2
BG Muusik OÜ	Harjumaa	2 768	1
Hüperpromootori OÜ	Tallinn	2 460	1
Ingliala Grupp OÜ	Tallinn	1 387	3
Global Music OÜ	Tallinn	1 374	0
Downtown OÜ (* ka agentuur)	Tallinn	1 360	0
Bulldozer OÜ	Tallinn	939	0
MFM Records OÜ	Tallinn	818	0
CP Music OÜ	Tallinn	486	0
Gutenberg Records OÜ	Laagri, Harjumaa	290	0
Umblu Records OÜ	Tallinn	285	0

Allikas: väljavõte äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Eesti heliloojate ja interpretide salvestisi anti 2004. aastal Eestis välja 271 nimetust (vt tabel 9). Eesti tootjad ei anna välja salvestisi välismaal, kuid välismaal ilmus 2004. aastal Eesti Rahvusraamatukogu andmetel 57 salvestist Eesti heliloojate või interpretide osalusel. Välismaal väljaantud salvestiste näol on tegemist süvamuusikaga (näiteks O. Elts, E.-S. Tüür, Eesti Filharmoonia Kammerkoor jt.).

Tabel 9 . Helisalvestiste ilmumise statistika 2000-2004

Aasta	Helisalvestiste üldarv	sh välismaal	sh dubleerival kandjal	sh Eestis
2000	364	22	91	251
2001	408	76	110	222
2002	350	33	76	241
2003	400	49	94	257
2004	378	57	50	271

Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu aastabibliograafiad

Helisalvestiste tootmise kõrval eksisteerib Eestis ka muusikariistade tootmine (EMTAK 36301), mis on spetsialiseerunud klaveritele ja orelitele. Muusikariistade tootmisega tegeles 2003. aastal 3 ettevõtet, kelle kogukäive moodustas äriregistri andmetel 49,52 miljonit krooni (vt tabel 10). Äriregistris oli registreeritud lisaks ka 4 füüsilisest isikust ettevõtjat, kes tegelesid muusikariistade tootmise või nende hoolduse ja parandusega.

Tabel 10. Muusikariistade tootmine 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)
KOKKU		49 524
Estonia Klaverivabrik AS	Tallinn	48 559
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	Tapa	553
Kriisa Oreliehitus OÜ	Rakvere	412

Allikas: Äriregister

Stuudiod

Eestis tegutses Statistikaameti andmetel 2004. aastal 25 helisalvestusstuudiot, mis kõik olid väikesed kuni 9 töötajaga ettevõtted ning peamiselt koondunud Tallinnasse. Äriregistri andmetel tegutses Eestis 2003. aastal 30 helisalvestusstuudiot. Viimase andmetel oli stuudiote käive 2003. aastal 36,79 miljonit krooni, töötajate arv kokku 41. Helisalvestusstuudiote alla arvestab äriregister ka hulгимүүja EW Trade OÜ, salvestiste tootjad Records 2000 OÜ ning ERP OÜ, samas ei ole majandusandmeid Eesti Raadio ja Eesti Muusikaakadeemia stuudiote kohta, kuna nad ei tegutse iseseisvate äriühingutena.

Ekspertide hinnangul suuremad helisalvestusstuudiod on esitatud tabelis 11. Peamiste helisalvestusstuudiote käive moodustas 2003. aastal 11,4 miljonit krooni, töötajaid oli kokku 20.

Tabel 11. Peamised helisalvestusstuudiod 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		11 419	20
Orbital Vox Stuudiod OÜ	Tallinn	5 164	9
Downtown OÜ (* ka tootja)	Tallinn	1 360	0
Aatomik Stuudiod OÜ	Tallinn	1 331	1
Need Neli Head, OÜ	Tartu	854	3
MFM Records, OÜ (* tootja)	Tallinn	818	0
Sisask & Silla OÜ	Tallinn	647	2
CP Music OÜ (*tootja)	Tallinn	486	1
SoundArt, OÜ	Tallinn	414	2
Matrix Studio OÜ	Tallinn	273	2
Diamondstudio OÜ	Tallinn	72	0

Allikas: väljavõte äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Agentuurid, kontserdikorraldajad

Agentuuride ja kontserdikorraldajate tegevuse kohta ei ole spetsiaalset EMTAK-i koodi. Agentuurid, kontserdikorraldajad on jagatud järgnevate tegevusalade alla: muu meelelahutustegevus, kunsti ja kirjandusalane loometegevus ja interpretatsioon, etenduste, kontsertide lavastamine ja esitamine, kunstikollektiivide tegevus, vabakutseliste kunstnike ja

artistide tegevus, kunstirajatiste tegevus, kunstirajatiste ja piletiagentuuride tegevus. Ülaltoodud tegevusalade firmade käive oli äriregistri andmetel 2003. aastal kokku 82,0 miljonit krooni.

Paljud kontserdikorraldajad tegutsevad eriti süva-, kuid ka levimuusika valdkonnas mittetulundusühingute vormis: Nyyd Grupp MTÜ, Pärnu Kontserdibüroo MTÜ, Festivitas Artium MTÜ, Viivo Muusika MTÜ, Eesti Arnold Schönbergi Ühing MTÜ jpt.

Samas tegutsevad mitmete oluliste kontserdikorraldajate kõrval paralleelselt kontsertide korraldamise ja piletimüügiga tegelevad mittetulundusühingud (näiteks BDG – MTÜ Raekoda Kuussada, Tartu Kontsert OÜ – MTÜ Sinilill, Jazzkaar OÜ – MTÜ Jazzkaare Sõprade Ühing jt). Käibemaksuseaduse järgi peavad kontserdikorraldajad ja etendusasutused maksma piletimüügilt 18% käibemaksu, kuid 5% maksumääraga on võimalik pileteid müüa riigi-, munitsipaal- ja eraetendusasutusel või rahvusooperil, kui riigi-, valla- või linnaeelarvest või Eesti Kultuurkapitalilt saadavad vahendid moodustavad etenduse või kontserdi korraldaja kalendriaasta eelarvetulust vähemalt 10 protsenti.

Eestis toimub väga palju muusikaüritusi, kontserte ja festivale, kuid puudub statistika nende arvu, küllastajate arvu ning majandusnäitajate kohta ning puuduvad ka vastavad uuringud, mis võimaldaksid nimetatud näitajaid prognoosida. Kuna väga paljud olulised kontserdikorraldajad tegutsevad mittetulundusühingute vormis, kuid neil pole majandusaruande esitamise kohustust äriregistrile, Maksu- ja Tolliametile esitatud aruannetest on avalikud ainult maksusoodustusega MTÜ-de ja sihtasutuste nimekirja kantud MTÜ-de andmed (23 tuhandest vaid 1400, mille hulgas 98 muusikavaldkonnaga seotut), siis olukorrast tulenevalt ei ole võimalik määratleda mitteriiklike kontserdiorganisatsioonide teenuste mahtu. Puudub statistika mitteriiklike kontserdiorganisatsioonide poolt korraldatud kontsertidest, välisesinemistest ja kuulajate arvudest.

Ekspertide sõnul peamised mitteriiklikud agentuurid ja kontserdikorraldajad on esitatud tabelis 12, millede käive moodustas 2003. aastal 94,31 miljonit krooni ning töötajaid oli kokku 47. Tegemist on peamiselt levimuusika valdkonnaga (v.a osaliselt Klaveripoeg OÜ), sest suurte käivetega mitteriiklike kontserdiorganisatsioonide ei olegi süvamuusikas võimalik riiklike kõrvale luua, süvamuusikaüritused ei tasu end erinevalt levimuusikast ära.

Tabel 12. Peamised mitteriiklikud agentuurid ja kontserdikorraldajad 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		94 313	47
Hitivabrik OÜ (* ka tootja)	Tallinn	11 358	2
EW Trade OÜ/ TopTen (* ka hulgimüüja, stuudio)	Tallinn	10 621	11
Records 2000 OÜ (* tootja)	Laagri, Harjumaa	6 787	1
Estonian Artist Agency OÜ (* ka tootja)	Jälgimäe, Harjumaa	6 580	5
Musical Promotion OÜ	Tallinn	6 152	0
Baltic Music Productions OÜ	Tallinn	6 120	0
Kontserteenuste Grupp OÜ/ FBI	Tallinn	4 515	4
Makarov Muusik OÜ	Tallinn	3 398	3
BG Muusik OÜ/ Meie Mees (* ka tootja)	Jüri, Harjumaa	2 768	1
MMM Agentuur OÜ	Tallinn	2 620	5
Klaveripoeg OÜ /Rannap	Tallinn	2 517	1
Elamus OÜ	Tallinn	2 225	4
Live Agency Group OÜ	Tallinn	1 911	2
Jazzkaar OÜ	Tallinn	1 763	2
Lendmuusik OÜ	Tallinn	1 678	1
Bulldozer OÜ (* ka tootja)	Tallinn	939	0
BDG Music OÜ	Tallinn	318	4
OÜ Tartu Kontsert	Tartu	64	0

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Lisaks tabelis 12 esitatud firmadele on kontserdikorraldusega seotud ka mitmed üritusturundusfirmad ja kultuuriasutused (kontserdisaalid, kunstirajatised jne). Omaette rühma moodustavad suurte meelelahutusürituste korraldajad ning vahendajad, kes annavad tööd Eesti artistidele, interpretidele. Viimastest saab siinkohal mainida näiteks Meediaekspress AS (Õllesummer), Tooberfest OÜ (Õlletoober), Pärnu Festivalid OÜ (Watergate), HT Meelelahutus OÜ (Tallinki laevadel esinevad artistid), Tivoli Tuur OÜ (lõbustuspargid).

Riiklikud kontserdiorganisatsioonid

Eestis on kolm riiklikku kontserdiorganisatsiooni: Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Riiklikud kontserdiorganisatsioonid ei tegele kommertsetenduste, -kontsertide korraldamisega ja on süvamuusikavaldkonna olulisemad kontserdikorraldajad/agentuurid. Neile lisaks on kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritav Tallinna linna kontserdiorganisatsioon Tallinna Filharmoonia ning riigi ja kohalike omavalitsuste finantseeritavad Pärnu Linnaorkester ja Narva Linnaorkester (vt tabel 13).

Statistikaamet kajastab kontsertide arvu ja piletitulu vaid Eesti kõige suurema riikliku kontserdiorganisatsiooni – Eesti Kontsert – kohta. Eesti Kontsert korraldas 2004. aastal Eestis 1091 kontserti, kõige enam kammermuusikakontserte ja kontserte lastele, vastavalt 445 ja 481. 21 kontserti oli korraldatud kahasse ERSO (12) ja Eesti Filharmoonia Kammerkooriga (9).

Riiklike ja kohalike omavalitsuste finantseeritavate kontserdiorganisatsioonide käive oli 2004. aastal 124,2 miljonit krooni, millest 60,5% andis Eesti Kontsert. 60,9% eelarvest saadi riigilt

(75,6 mln kr), 10,7% omavalitsustelt (13,3 mln kr), omatulu osakaal oli 15,9% (19,8 mln kr). 2004. aastal anti kokku 1314 kontserti ca 292 tuhandele kuulajale². Välisesinemiste arv oli kokku 25 (1 ERSO, 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, 5 Narva Linna Sümfooniaorkester), kontserte anti Soomes, Ameerika Ühendriikides, Luksemburgis, Lätis, Itaalias, Suurbritannias ja Saksamaal.

Mitteriiklikest kontserdiorganisatsioonidest saavad riigi tegevustoetust NYVD Ensemble (2004. aastal 1,6 mln kr) ja Nargen Opera (SA Lootsi koda, ooperiprojektidele ja kontserttegevuseks 2005. aastal 1,2 mln kr).

Tabel 13. Riiklikud ja kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid 2004. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	sh riigilt (tuh kr)	sh oma- valituselt (tuh kr)	sh piletitulu- omatulu (tuh kr)	Kontsertide arv	Kuulajate arv
KOKKU katvusega		124 239	75 635	13 311	19 767	1314	ca 292 000
Eesti Kontsert	Tallinn	75 217	46 906	2 600	10 507	1 091	226 300
ERSO	Tallinn	21 500	19 897	-	1 603	63	10 200
Eesti Filharmoonia Kammerkoor	Tallinn	12 090	8 522	-	3 568	41	11 277
Tallinna Filharmoonia	Tallinn	11 195	-	6 944	3 924	90	35 570
Narva Linna Sümfooniaorkester	Narva	1 041	140	786	25	17	1 235
Pärnu Linnaorkester	Pärnu	3 196	170	2 981	140	33	11 000

Allikas: Statistikaamet, ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Filharmoonia, Narva Linna Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester

Muusikafestivalid

Muusikafestivalid võib jagada süva- ja levimuusika festivalideks. Enam andmeid on süvamuusika poolelt, kuna süvamuusika festivalide korraldamist toetatakse riigi poolt, millega kaasneb aruandlus, ning korraldajad on organiseerunud. Viimane tähendab seda, et 2002. aastal asutati MTÜ Eesti Muusikafestivalid, kuhu tänaseks kuulub 34 festivali. Muusikafestivalide suur arv on märgiks Eesti aktiivsest kultuurielust, nende raames teostatakse eriprojekte, tutvustatakse maailmakultuuri ja kantakse edasi rahvuslikke kultuuriväärtusi. Muusikafestivale korraldatakse ka väiksemates keskustes, mis omakorda soodustab turismi ning kohalikku kultuuri- ja majanduselu.

Rahaliste näitajate osas saab tugineda riigilt toetust saanud festivalide aruannetele (eelarved, riigi poolt eraldatud toetused, kaasfinantseerimise määr), mis aga kahjuks ei kajasta isegi kõikide MTÜ Eesti Muusikafestivalid liikmete andmeid. Eelarvete numbri väljatoomine on raskendatud

² Eesti Kontserdi puhul on tegemist Eestis toimunud kontsertide ja vaatajate arvuga.

ka seetõttu, et kontserdiorganisatsioonidele eraldatud riiklikku tegevustoetust näidatakse aasta peale kokku, mitte eraldi ürituste lõikes (näiteks Pärnu Kontserdibüroo, Eesti Kontsert, Concerto Grosso jt).

2004. aastal riigi projektipõhiseid toetusi saanud muusikafestivalide eelarveandmed on teada 14 festivali kohta. Kokku moodustasid nende festivalide eelarved 6,8 miljonit krooni, millest riigipoolse projektipõhise toetusega kaeti 19,6% (1,34 mln kr). Kui siia lisada otsesed toetused riigieelarvest (saanud 4 festivali), saame 18 festivali eelarvete üldmahuks 10,6 miljonit krooni. Arvestuslikult tuleb seega ühe süvamuusikafestivali eelarveks Eestis ca 0,6 miljonit krooni. Kui laiendada arvestuslikke andmeid 34-le festivalile, oli festivalide kogukäive 2004. aastal hinnanguliselt ligi 20 miljonit krooni.

MTÜ Eesti Muusikafestivalid liikmetele lisaks korraldatakse mitmeid süva- ja levimuusika festivale, mille kohta puudub ülevaatlilik statistika. Levimuusika festivalide kohta on olemasolevad andmed oluliselt napimad võrreldes süvamuusikaga. Festivalide korraldajad ei ole liitunud ja nad ei ole saanud riigilt projektipõhiseid toetusi. Suurimad levimuusikafestivalid (k.a pärimusmuusika ja folk) on Viljandi Pärimusmuusika Festival, Sun Dance Music Festival, Võru Folkloorifestival, Leigo Järvemuusika. Aruannete esitamise kohustuse puudumine lihtsustab ühelt poolt korraldajate tegevust, teisalt aga teeb selline olukord võimatuks ligilähedasegi ülevaate koostamise festivalide pakkumise ja nõudluse kohta Eestis.

Eesti muusikavaldkonna üheks suursündmuseks oli 2004. aastal toimunud 24. Üldlaulupidu, mille rahalised vahendid moodustasid koos tantsupeaoga kokku 19,6 miljonit krooni, sh riigipoolne toetus 12,9 miljonit krooni, müügitulu 5,8 miljonit krooni ja sponsorite toetus 0,95 miljonit krooni. Laulupeo kahe kontserdi vaatajate arv oli 60 031 inimest (vt etenduskunstid).

Hulgi- ja jaemüüjad

Hulgimüügifirmade käibe väljatoomine on raskendatud, sest firmad tegelevad mitme tegevusega ning EMTAK klassifikaatoris puudub helisalvestiste hulgimüügi kohta tegevusala kood. Tabelis 14 toodud nelja suurima firma kogukäive oli 2003. aastal 91,32 miljonit krooni, töötajaid kokku 67. Global Music OÜ on pigem plaaditootja ja Lendmuusik OÜ-l annab üle poole käibest meelelahutusürituste korraldamine. Hulgimüügifirmad on koondunud Tallinnasse ja selle lähiümbrusesse.

Tabel 14. Helisalvestiste hulgemüügifirmad 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		94 373	68
Records Hulgi OÜ	Laagri, Harjumaa	40 015	41
Pedrobeat AS	Tallinn	27 867	11
Muusika Ladu OÜ / Elvis	Tallinn	12 818	4
EW Trade OÜ / TopTen	Tallinn	10 621	11
Lendmuusik OÜ (*korraldaja)	Tallinn	1 678	1
Global Music OÜ (*tootja)	Tallinn	1 374	0

Allikas: väljavõte äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Records Hulgi OÜ-l on hulgiladu ja 12 jaemüügikauplust “CD100 Muusikapood”, enda jaeketis müüdi 2004. aastal helisalvestisi 13,15 miljoni krooni eest. Firma peamiseks klientideks olid ka kõik Eesti suuremad kaubamajad ja kauplusteketid. EW Trade OÜ registreeritud kaubamärgi TopTen all teenindatakse hulgemüüjana rohkem kui 200 jaemüügikauplust, pakkudes klientidele laserplaate, heli- ja videokassette ning nende kohaletoimetamist kõikjale Eestis.

EMTAK klassifikaatori järgi on salvestiste jaemüük kajastatud koos muusikariistade jaemüügiga sama koodi all (52453), 2003. aasta kohta on andmed toodud tabelis 15. 96% ala ettevõtetest on töötajate arvu järgi kuni üheksa töötajaga väikeettevõtted. Lisaks ettevõtetele oli äriregistris registreeritud 3 füüsilisest isikust ettevõtjat. Siinkohal vajab ära märkimist asjaolu, et äriregistri koondandmetes ei kajastu salvestiste jaemüük kaubanduskettides. Seega on tegelik jaemüügikäive oluliselt suurem kui tabelis 15. Eesti helisalvestiste müügiandmeid omavad Eesti Autorite Ühing ja Eesti Fonogrammitootjate Ühing, kuid need ei ole avalikud.

Tabel 15. Muusikariistade ja salvestiste jaemüük 2003. aastal (EMTAK-i kood 52453)

Tegevusala	Ettevõtete arv	Töötajate arv	Käive, mln kr
Muusikariistade ja salvestiste jaemüük	51	107	58,598

Allikas: Äriregister

Tabelites 16 ja 17 on eraldi välja toodud peamised salvestiste jaemüüjad ning muusikariistade jaemüüjad. Salvestiste jaemüüjate puhul on arvestatud Records Hulgi OÜ hulgemüügi andmetega, kuna firma varustab Eesti suurimaid kaubamajasid ja jaemüügikette (Selver, Prisma, Rimi Hypermarket, Säästumarket, Eesti Statoil, Tarbijate Ühistud jt), kellede kohta eraldi jaemüügistatistika puudub. Suuremad jaemüüjad müüvad salvestisi ka *on-line* poodides, mis kajastub nende käivetes. Salvestiste juures tuleb märkida, et teatud osa helisalvestiste turust on illegaalne. Eesti Konjunkturiinstituudi varimajanduse uuringu andmetel oli 2004. aastal elanike salvestiste hulgas muusikaga CD-plaatidest piraattooteid 20% ning helikassette 14%.

Suuremate muusikariistade müüjate jae – ja hulgemüüjate kogukäive oli 2003. aastal 53,6 miljonit krooni, alal töötas 33 inimest (vt tabel 17).

Tabel 16. Peamised salvestiste jaemüüjad 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		59 240	68
CD100 (*Records Hulgi OÜ hulgimüügi all, ka <i>on-line</i> pood)	Laagri, Harjumaa	40 015	41
Lasering OÜ (salvestised, ka <i>on-line</i> pood)	Tallinn	8421	14
Music Center OÜ (9 kauplust)	Tallinn	3082	0
Planetcenter OÜ (salvestised)	Tallinn	2963	3
MusicStop OÜ	Tallinn	2307	5
Verdi OÜ	Pärnu	1517	3
Helitroop Kaubanduse AS	Tartu	645	2
Gutenberg Records OÜ (* tootja all, ka <i>on-line</i> müük)	Laagri, Harjumaa	290	0

Allikas: väljavõte äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Tabel 17. Peamised muusikariistade jae- ja hulgimüüjad 2003. aastal

Ettevõte	Asukoht	Käive (tuh kr)	Töötajate arv
KOKKU		53 553	33
Stanford Trading Eesti Filiaal/Stanford Music OÜ*	Tallinn	12 666	7
IS Music Trading OÜ	Tallinn	13 335	9
Vaarmann OÜ (sh.hulgimüük)	Tallinn	8 826	8
PVX AS	Pärnu	5 383	3
Muusikariistad Saviak OÜ	Tallinn	4 079	-
Liivamäe Grupp OÜ	Tartu	3 353	3
Paiste Trading Eesti AS (hulgimüük)	Tallinn	3 216	2
R Music OÜ (ka hulgimüük)	Tallinn	2 200	0
Kaljaste Music Shop OÜ	Tallinn	495	1

Allikas: väljavõte äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes* alates 2004. aastast

Väliskaubandus

Ekspordi andmeid helisalvestiste, salvestuseta salvestuskandjate, muusikariistade ning kunsti- ja kirjandusloomingu ja selle esitamise kohta (sh kontsertide lavastused ja esitused, vabakutseliste artistide tegevus jne) kogub Statistikaameti väliskaubandusosakond. Muusikaesituste ja loomingu kohta eraldi väliskaubandusstatistikat ei ole, seda kajastatakse koos muude kultuurivaldkondadega. Ekspertide hinnangul moodustub süva- ja levimuusika eksport peamiselt välismaalt laekuvatest autoritasudest, Eestis elavatelt interpreetidelt laekuvatest maksudest (näiteks dirigentidelt) ning vähesel määral plaadimüügist.

Väliskaubandusstatistikas eristatakse vaid helisalvestiste ja muusikariistade ekspordi-importi, seejuures kuuluvad helisalvestiste alla järgmised kaubagrupid: plaadid, linnid, CD-d, DVD-d ja muud helisalvestised, trükitud ja elektroonilised noodid ning helisalvestiste tootmisega seotud tööstuslikud teenused; muusikariistade alla kuuluvad muusikariistad, nende osad ja lisaseadmed. Statistikaameti andmetel oli helisalvestiste eksport 2003. aastal 35,48 miljonit krooni ja import 40,96 miljonit krooni. Nii ekspordi kui impordi osas on peamiseks kaubagrupiks salvestusega CD-plaadid, seejuures on enamasti tegemist re-ekspordiga, st imporditud salvestised viiakse Eestist taas välja ning nad ei jõua kohalikule turule. Ei ole teada, kui palju helisalvestisi tegelikult jõuab impordina (va omatoodangu tellimused) Eesti turule ning kui palju Eesti toodangut eksporditakse.

Muusikariistade eksport oli 2003. aastal Statistikaameti andmetel 52,1 miljonit ja import 40,1 miljonit krooni, seega on muusikariistade netoeksport positiivne ning Eesti klaveri- ja orelitoodangu näol on tegemist edukate eksporditurgudega. Perioodil 2000-2003 on muusikariistade eksport ja import kasvanud (vt tabel 18). Peamisteks eksporditurgudeks on Ameerika Ühendriigid (80%) ja Rootsi (10%), imporditakse seevastu enim Saksamaalt (48%) ja Hiinast (10%).

Tabel 18. Muusikariistade eksport-import 2000-2003

Aasta	Eksport (tuh kr)	Import (tuh kr)
2000	40 666	25 344
2001	41 155	28 173
2002	43 529	29 311
2003	52 125	40 100

Allikas: Statistikaamet

Muusikavaldkonna koguturu maht

Järgnevalt on kokku võetud kogu muusikavaldkonna turu maht (vt tabel 19). Töös selgus, et äriregistri andmed on alahinnatud, mis tuleneb firmade tegevuse valesst kodeerimisest ja äriregistrile andmete mitteesitamisest, ebasobivatest koodidest (liiga üldised), mistõttu ka käibed on alahinnatud. Äriregister annab muusika valdkonna kogu turu mahuks 281,2 miljonit krooni, kuid valdkondade käibed kokku annavad ilma levimuusika kontsertide ja festivalideta, levimuusika valdkonnas muusikaürituste korraldamisega tegelevate mittetulundusühingute ja plaadimüüginumbriteta ning ansambelite esinemistasudeta ca 586 miljonit krooni, millele lisanduvad riigi toetused muusikavaldkonnale 17,1 miljonit krooni (ilma riiklike ja mitteriiklike kontserdiorganisatsioonide, süvamuusikafestivalide, laulupeo toetusteta). Seega valdkonna mahu määramine on väga ligikaudne, kuid olemasoleva informatsiooni põhjal ei jää see alla ca 600 miljoni krooni. Ekspertide hinnangul võib muusikavaldkonna kogumaht küündida 1,5 miljardi kroonini.

Tabel 19. Ettevõtete majandusnäitajad tegevusalade lõikes äriregistrile esitatud aastaaruannete andmetel 2003. aastal

EMTAK kood	Tegevusala	ettevõtete arv	Töötajate arv	Käive, mln kr
D- Töötlev tööstus				
22141	Helisalvestiste kirjastamine (heliplaadid ja -lindid, CD-d, DVD-d), k.a noodid	13	4	3,332
22310	Helisalvestiste paljundus	3	10	5,211
22311	Helisalvestiste tootmine originaalsalvesti paljundamise teel	13	4	1,621
22321	Videosalvestiste tootmine originaalsalvesti paljundamise teel	5	19	27,083
36301	Muusikariistade ja nende osade tootmine	5	130	49,524
36309	Muusikariistade paigaldus, hooldus ja parandus	2	0	0,318
Kokku D		41	167	86,805
G- Hulgi- ja jaekaubandus				
52453	Muusikariistade ja salvestiste jaemüük	51	107	58,598
Kokku G		51	107	58,598
O- Muu ühiskonna -, sotsiaal- ja isikuteenindus				
92112	Helisalvestusstuudiote tegevus	31	67	53,772
92300	Muu meelelahutustegevus	4	0	0,605
92310	Kunsti- ja kirjandusalane loometegevus ja interpretatsioon	1	0	0,000
92311	Etenduste, kontsertide lavastamine ja esitamine	24	20	17,315
92312	Kunstikollektiivide tegevus	10	14	18,534
92313	Vabakutseliste kunstnike ja artistide tegevus	17	12	6,228
92320	Kunstirajatiste tegevus	1	18	4,398
92321	Kunstirajatiste ja piletiaagentuuride tegevus	12	60	34,953
Kokku O		100	191	135,805
Kokku muusika valdkond D+G+O)		192	465	281,208

Allikas: Äriregister

NÕUDLUS

Siseturu tarbimismaht ja klientuuri kirjeldus

Siseturu tarbimismahtu ei saa määratleda tegelike kontserdikülastuste, piletiga kuulajate arvu järgi, sest andmed on olemas ainult Eesti Kontserdi kohta – 226 300 piletiga kuulajat 2004. aastal.

Eesti inimeste muusikatarbimist on eelistuste alusel tüüpidesse jaganud uuring ”Mina, meedia, maailm”³. Kuigi küsitlus toimus 2002.-2003. aasta vahetusel, võib eeldada, et huvide struktuur ei

³ Lauristin M., Lõhmus M. ja R. Salupere. Eesti elavik 21.sajandi algul: ülevaade uurimuse: ”Mina. Maailm. Meedia” tulemustest, Tartu: TÜ Kirjastus, 2004.

muutu paari aastaga kardinaalselt. Tüpoloogias toodi klasteranalüüsil välja Eesti elanike 5 muusikaeelistuse tüüpi:

1. Mitmekülgne, aktiivne muusikaeelistus – 32% vastanutest.

Iseloomulikuks lai muusikaeelistuste valik alates klassikalisest muusikast *jazz*- ja popmuusikani. Antud tüübi inimesed on ise aktiivsed muusikaharrastajad, üldine suhe kultuuriga on aktiivne ja mitmekülgne.

2. Mitmekülgne rock- ja popmuusika eelistus – 22% vastanutest.

Iseloomulikuks on peamiselt klassikalise kui kaasaegse rockmuusika eelistamine.

Üldine kultuurisuhe on pigem pingelise elamuse keskne.

3. Traditsioonilise tantsu- ja rahvaliku muusika eelistajad – 19% vastanutest.

Iseloomulikuks on rahvaliku ja akordionimuusika eelistamine. Üldine kultuurisuhe on traditsiooniline, elulähedane.

4. Disko ja popmuusika eelistajad – 12% vastanutest.

Üldise kultuurisuhte keskpunktiks on popkultuurikesksus.

5. Muusikahuvi puudub – 16% elanikkonnast.

Üldine kultuurisuhe on passiivne, tegemist on kultuurikaugete inimestega.

Eesti elanike suvise kultuurihuvi uuringu järgi⁴ käis vähemalt 3-tunnisel vaba aja reisil väljaspool oma kodu maakonda 2004. aasta suvel 64% Eesti elanikest. Ööbimiseta reisil mõne kultuuri- või meelelahutusürituse külastamiseks käis 46% elanikest. Kokku tehti selliseid reise suvekuudel 1,32 miljonit (vt tabel 20).

Tabel 20. Eesti elanike ühepäevaste kultuuri- ja meelelahutusreiside arv (% elanikkonnast)

	2001	2002	2003	2004**
% elanikkonnast	28%	34.5%	35%	46%
elanike arv	293 000	361 000	370 000	479 000
3-1 suvekuul kokku*	712 000	1 061 000	1 039 000	1 320 000
Suvelavastuste külastamine (% elanikkonnast)	-	6%	7%	6%
Kontsertide, festivalide külastamine (% elanikkonnast)	-	16%	17%	17%

Allikas: EAS Turismiarenduskeskus ja Saar Poll

* 3 kuud kokku tähendab ühepäevaste kultuuri- või meelelahutusürituste külastamiseks tehtud reiside arv kokku Eestis kolmel suvekuul.

** kuni 2004. aastani küsiti ainult kultuuriürituste, 2004. aastal aga kultuuri- ja meelelahutusürituste kohta.

Uuringu järgi külastab suvel kontserte või festivale Eestis 17% 15-74-aastasest elanikkonnast. Arvestades Eesti rahvaarvu, mis oli 1. jaanuari 2004 seisuga 1 351 069 inimest, kellest 16% moodustavad 0-14-aastased ning 6,4% vanemad kui 75 aastased elanikud, võib tulemusi kogu elanikkonnale laiendades rääkida kolmel suvekuul ca 230 tuhandest kontserdi- ja festivalikülastajast (sh. meelelahutusliku suunaga festivalid).

⁴ Teostatud 2004. aastal EAS Turismiarenduskeskuse tellimisel uuringufirma Saar Poll poolt. Küsitleti 1200 Eesti elanikku vanuses 15-74 aastat.

Kultuurireiside sihtrühmaks on sagedamini 20-29-aastased noored, kellest 64% sõitis juunist augustini mõnda teise maakonda kultuuri- või meelelahutusüritusele ilma seal ööbimata (Eesti keskmine 46%). 15-29-aastased noored eelistavad külastada teiste vanusegruppidega võrreldes rohkem kontserte, festivale ja lõbustuskohti.

Eesti elanike kultuuritarbimist uuris 2003. aasta mais-juunis Kultuuriministeeriumi tellimisel uuringufirma Saar Poll, mille käigus küsitleti 1500 15-74-aastast Eesti elanikku. Tulemusi analüüsid peaks arvestama küsitletute valimi vanuselist piirangut 15-74 aastat, mis moodustab kogu elanikkonnast 77,6%. Tulemused on üldistatud kogu elanikkonnale, kuid tegelikult puudub info alla 15-aastaste laste ja vanemate kui 74-aastate kultuuritarbimise kohta. Kuna haarati mitmeid kultuurivaldkondi, ei ole informatsioon muusikatarbimise ja -tarbijate kohta sügavuti mõeldud. Kogu elanikkonda katvat esinduslikku muusikatarbimise uuringut ei ole Eestis läbi viidud.

Huvi muusika vastu on suur, sest viimase viie aasta jooksul on enda sõnul harrastanud laulmist 16% 15-74-aastasest elanikkonnast ja pillimängu 9% elanikest. Laulmist ja pillimängu on õppinud aga vaid 5% ja 7% elanikkonnast.

Uuringu järgi on kõige laiem kuulajaskond⁵ on rahvalikul muusikal ja seltskonnalauludel ning pop- ja rock-muusikal (77% elanikest). 35% Eesti elanikest eelistab kuulata süvamuusikat. Muusikastiilide kuulamise eelistustes on olemas erinevused sõltuvalt soost, haridusest ja vanusest. Naised kuulavad pea kõiki muusikastiile veidi rohkem kui mehed, väljaarvatud pop-, rock- ja jazz-muusika, millel on meeste seas suurem kuulajaskond. Kõrgharidusega inimesed kuulavad teistega võrreldes oluliselt rohkem jazz-, pärimus- ning süvamuusikat. Mida noorem on inimene, seda rohkem kuulatakse levimuusikat, vanuse tõustes suureneb huvi süvamuusika vastu.

Antud uuring on tegelikult ainuke kokkuvõttev infoallikas Eesti elanike kontserdikülastustest, sest riiklik statistika nii kontsertide arvu kui publikuarvu kohta puudub. Samuti puudub statistika äriettevõtete turu kohta (tellitud muusikaüritused, kontserdid, esinejad jms).

Küsitlusele eelneva 12 kuu jooksul käis kontserdil 62% 15-74-aastasest elanikest, mis tähendab 650 tuhandet kuulajat (15-74-aastaste elanike arv on 1,05 miljonit). Tüüpilisem käitumine on külastada aastas 1-2 kontserti aastas. 39% küsitletutest oli külastanud viimase 12 kuu jooksul kontserte 1–2 korda, 20% 3–10 korda ning 2% rohkem kui 10 korda.

⁵ Uuringus ei olnud eristatud, kas muusikat kuulati elavas esituses, taasesituses (näiteks CD-plaadilt kodus) või ringhäälingu kaudu.

Rahvus ehk keelekeskkond ja haridus mõjutavad oluliselt kontsertide külastamist: eestlased käivad kontsertidel rohkem kui mitte-eestlased ja mida kõrgem on haridus, seda rohkem. Siin on peale huvide ka seos sissetuleku suurusega - mida suurem on sissetulek, seda rohkem on võimalust kontserte külastada. Kontserdikülastajate nn “magusaim” sihtrühm oli 2003. aastal 15-29 aastased noored, kes on külastanud kontserte teistest sagedamini. Üldiselt tõdesid uurijad, et vanuse kasvades kontsertide külastamine väheneb ja naised käivad meestest rohkem kontsertidel.

Kontsertidel käimist takistab kõige enam raha puudus ehk inimeste jaoks liiga kõrged piletite hinnad (56% küsitletutest), vaba aja puudumine (31% küsitletutest) ja elukoha lähedal vastava kultuuriasutuse puudumine (24% küsitletutest). Huvitavate kontsertide puudumist märkis iga viies küsitletu (19%) ja transpordiprobleeme 15% küsitletutest. Taskukohaseks peeti keskmiselt 87 krooni maksvat piletit.

Statistikaameti leibkonnauuringute andmetel kulutas Eestis 2004. aastal üks leibkonnaliige kinole, teatrile ja kontsertidele kokku 12% vabale ajale ja kultuurile kulutatud 2799,2 kroonist ehk 335,9 krooni. Kahjuks ei võimalda andmed kontsertide, teatri- ja kinokülastuste eristamist.

Avaliku sektori huvid

Avaliku sektori huvides on kaasa aidata kvaliteetse ja mitmekülgse kultuuri pakkumisele. See tähendaks suutlikkust kasutada ära olemasolevaid ressursse ja jõude ning Euroopa Liiduga ühinemisel tekkinud võimalusi kultuurile lisafinantseerimise hankimisel.

Kohalikud omavalitsused toetavad oma eelarvest muusikaüritusi, festivale, pillide otsmist, kirjastamistegevust. Millises ulatuses ja millistele muusikaga seotud projektidele on Eesti omavalitsused toetust jaganud, selle kohta puudub terviklik ülevaade. Rahandusministeeriumi andmed on kohalike omavalitsuste toetuste kohta kokku kogu kultuurivaldkonnale, eraldi tuuakse välja toetused kontserdiorganisatsioonidele, laste muusika- ja kunstikoolidele, vaba aja üritustele, laululavadele, seltsitegevusele jms, mistõttu ei saa välja võtta muusika koondsummat (vt täpsemalt summadest aruande finantseerimise jaotuses).

Riigi ja omavalitsuste toetustes on ekspertide sõnul muutumas rõhuasetus kultuuriteenuste ligipääsu ja tarbijate võrdsuse tagamiselt pigem konkurentsile ja efektiivsusele. Avalik sektor saab palju ära teha kohalike omavalitsuste piires turvalisuse, heakorra tagamisel, kontserdi-, harjutuspaikade loomisel kultuuriasutuste juurde, erialakoolituse ja huvikoolituse ning -ringide loomisel ja arendamisel. Tallinnal lisandub siia väga suur ühistranspordi probleem, st et

kontserdikülastajad saaksid isiklike autode asemel ühistranspordiga mugavalt kontserdipaikadesse ja tagasi. Probleem on terav peale südaööd või massiürituste korral.

ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

Finantseerimine

Riik, Kultuuriministeerium

Riigi poolt Kultuuriministeeriumi kaudu muusikavaldkonnale eraldatud summa oli 2004. aastal kokku 94,3 miljonit krooni, (vt lisa 2) mis moodustas 6,1% Kultuuriministeeriumi eelarvest (ei sisalda Rahvusoper Estoniale ja Nargen Operale eraldatud summasid, vt etenduskunstid). Samal aastal eraldati teatrivaldkonnale kokku 249 miljonit krooni. Muusikale eraldatud summa oli võrreldes teatriga oluliselt tagasihoidlikum ja moodustas 37,9% teatrivaldkonnale eraldatud summast. Siinkohal tuleb tõdeda, et Kultuuriministeeriumi toetus haarab vaid süvamuusikat, veidi pärimusmuusikat ja jazz-muusikast (festival Jazzkaar).

2004. aastal toetati riiklikke kontserdiorganisatsioone (Eesti Kontsert, ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor) kokku 72,9 miljoni krooniga, süvamuusika tugistruktuure (Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusikanõukogu, MTÜ Eesti Muusikafestivalid) 1,2 miljoni krooniga. Projektipõhist toetust jagati 4 programmi raames (“Eesti muusika rahvusvahelisel areenil”, “Eesti heliplaat rahvusvahelisel areenil”, “Süvamuusika ja muusikaalaste trükiste väljaandmine”, “Süvamuusika Eestis “ ja mitteriiklikud kontserdiorganisatsioonid) kokku 4,3 miljonit krooni, sh programmi “Noor muusika” raames ainult noortele 150 tuhat krooni. Heliloomingu tellimist toetati 2004. aastal 1,32 miljonit krooniga (vt lisa).

Ekspertide sõnul toetab riik peale tema alluvusse kuuluvate kontserdiorganisatsioonide ja kooride meelsamini muusikafestivale. Süvamuusika projektipõhist toetust taotles 2004. aastal Kultuuriministeeriumilt 52 ühingat ja organisatsiooni üldsummas 5,4 miljonit krooni. Süvamuusikaürituste kogueelarve ulatus taotluste alusel 2004. aastal 22,9 miljoni kroonini, sellest riigi osa planeeriti keskmiselt 24%. Taotlusi rahuldati kokku 32 ja mitte täismahus. Süvamuusikaürituste kogumahuks kujunes 2004. aastal 10,9 miljonit krooni, millest Kultuuriministeeriumi projektipõhine toetus moodustas 21% (2,3 mln kr), omafinantseeringud 26% (2,9 mln kr) ja kaasfinantseeringud 53% (5,8 mln kr). Levimuusika osas on finantseerimisallikate osakaal teadmata, v.a riigi toetuse puudumine.

Omavalitsused

Ülevaatlikku statistikat Eesti kohalike omavalitsuste toetustest muusikavaldkonnale ei ole. Infot ei kogu ei Eesti Muusika Infokeskus, Kultuuriministeerium ega Statistikaamet. Rahandusministeeriumi kodulehelt saab teavet kohalike omavalitsuste toetuste suuruse kohta kontsertorganisatsioonidele, kuid muusikavaldkond tervikuna jaguneb üksikute eelarveridade vahel (näiteks laste muusika- ja kunstikoolid, vaba aja üritused, kultuuriüritused, laululavad, seltstegevus jne). 2004. aastal eraldasid kohalikud omavalitsused kontserdiorganisatsioonidele kokku 19,1 miljonit krooni ja kultuuriüritustele kokku 61 miljonit krooni (vt tabel 21). Kultuuriüritusi toetasid kõik maakonnad. Näiteks Tallinna linn toetas kultuuri 2004. aastal 10,1 miljoni krooniga (sh rahvakunst ja üritused). Sellest muusikavaldkonda toetati 2004. aastal 2,8 miljoni krooniga (sh 0,6 mln kr koori-, rahva- ja puhkpillimuusikale ning 0,8 mln kr muusikaüritustele)

Tabel 21. Kohalike omavalitsuste toetused kultuuriüritustele ja kontsertorganisatsioonidele 2004. aastal

Kohalik omavalitsus	Toetused kultuuriüritustele aastal 2004 (sh. muusikaüritused, tuh kr)	Toetused kontsertorganisatsioonidele aastal 2004 (tuh kr)
KOKKU	61 002	19 114

Allikas: Rahandusministeerium

Eesti Rahvuskultuuri Fond

2004. aasta ja 2005. aasta esimese poolaasta jooksul eraldati Eesti Rahvuskultuuri Fondist muusikale toetusi 541 tuhat krooni ehk 17,5% kogu jaotatavast summast (3,1 mln kr). Aastatel 1991-2005 on fond toetanud muusikavaldkonda kokku 8,8 miljoni krooniga, mis moodustab 22,6% kogu sel perioodil jaotatud rahast (39,1 mln kr).

Eesti Kultuurkapital

2003. aastal sai muusikavaldkond Eesti Kultuurkapitalist toetust kokku 10,6 miljonit krooni, mis moodustas 11,6% sel aastal jaotatud rahasummast (91,8 mln kr). 2004. aastal toetati muusikavaldkonda 13,1 miljoni krooniga, mis moodustas 11,7% sel aastal jaotatavast rahasummast (115,6 mln kr). Helikunstile jagatud summad on suurenenud võrdväärselt Kultuurkapitali jaotatavate summade suurenemisega.

Hasartmängumaksu Nõukogu

2004. aastal toetati muusikavaldkonda 0,6 miljoni krooniga (vt Hasartmängumaksu Nõukogu taotluste ja vastuste andmebaas).

Muud toetajad, sponsorlus

Eesti muusikafestivale, kontsertide korraldamist toetavad mitmed sponsorid, riikide välisesindused ja instituudid, kultuurikeskused ja suuremad eraettevõtted nii Eestist kui välismaalt. Ei ole teada, kui suur on üldse kultuurisponsorlus Eestis ja kui suure osa sellest moodustab muusika. Valdkonna ekspertide sõnul saavad Eestis sponsorlusega tegeleda vaid suured firmad. Ekspertide sõnul on süvamuusikale raskem saada Eestis toetajaid ja sponsoreid kui levimuusikale ja seda kontsertide väiksema publikuarvu tõttu.

Seadusandlik regulatsioon

Eestis kehtivad muusika valdkonnas järgmised kultuuriseadused:

1. Etendusasutuse seadus (vastu võetud 11. 06. 2003)
2. Rahvusooperi seadus (vastu võetud 2.12.1997). Seaduses sätestatakse rahvusooperi eesmärk, ülesanded, õiguslik seisund ning juhtimise ja tegevuse korraldus.
3. Vähemusrahvuse kultuuriautonomia seadus (vastu võetud 26.10.1993)
4. Sundeksemplari seadus (vastu võetud 12.02.1997)
5. Autoriõiguse seadus (vastu võetud 11.11.1992)
6. Kultuurkapitali seadus (vastu võetud 01.06.1994)
7. Riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seadus (vastu võetud 29.10.1998)
8. Loovisikute ja loomeliitude seadus (vastu võetud 18.11.2004)

Lisaks ülaltooduile juhinduvad muusikavaldkonna ettevõtjad ja kontserdikorraldajad Eesti Vabariigis kehtivatest maksuseadustest, tööõigusseadustest, Tallinnas linna avaliku korra eeskirjadest ja muudest nõuetest (tuleohutus, turvaseadus, autoriõiguse seadus, reklaamiseadus jms) (vt lisa 4).

Organiseeritus

Muusikavaldkonnas on erakordselt palju aktiivselt tegutsevaid ühinguid ja seltse. Valdkonna esindus- ehk katusorganisatsiooni, Eesti Muusikanõukogu, andmetel on neid 65. Nimetatud arv kajastab üksnes professionaalse muusika ja *jazz-i* poolel tegutsevaid ühinguid. Lisaks on hulgaliselt (üle 20) rahvamuusikaga tegelevaid ning on ka levimuusikaga seotud ühinguid.

Valdkonna loomeliidud on Eesti Heliloojate Liit (liikmeid hetkel 107), Eesti Interpreetide Liit (liikmeid 125) ja Eesti Esitajate Liit (liikmeid 300)

Autorite-esitajate õigusi kaitseb valdkonnas Eesti Autorite Ühing ja Eesti Esitajate Liit.

Liidud ja ühingud pole ainult muusikute esindusorganisatsioonideks, vaid korraldavad aktiivselt kontserte, festivale, annavad välja trükiseid ning plaate. Täpsem info ja statistika ühingute ja liitude korraldatud kontsertide kohta puudub, st seda ei kogu ükski riigiasutus või erafirma.

Seosed teiste majandusharude ja tegevusvaldkondadega

Muusika ja kontsertide seosed turismiga leiavad tõenäoliselt käsitlemist Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis poolt koostatavas Riiklikus Turismiarengukavas aastateks 2006-2013.

Eesti riigil pole alates liitumisest Euroopa Liidu viisaruumiga olemas statistikat turistide arvu ega struktuuri kohta, st millistest riikidest ja kui palju turiste Eestit külastab. Eeldades, et turistidest kontserdikülastajad majutuvad Eestis, saame ligikaudse välismaalt tulevate kontserdikülastajate arvu leidmiseks võtta aluseks Statistikaameti andmed majutuste kohta ja Tallinna Ettevõtlusameti tellimisel TSN Emor-i välituristide küsitlused. Uuringust selgus, et kultuuriüritusi kokku külastas kuni 7% soomlastest ja kuni 1/3 teistest riikidest saabunud välituristidest, st Soome turistide huvid on Eestis pigem kultuurivälised. Kõikidest küsitletud turistidest külastas 2004. aastal Eestis kontserte 5% (n=1211) ja 2003. aastal 3% (n=1505) välituristidest. Soome osakaal võib ekspertide sõnul olla suurem, kuna turistid ei pruugi kontserdikülastusteks ööbida Eestis.

Ligikaudsete arvutuste järgi külastas 2004. aastal Eesti kontserte 68,7 tuhat turisti ja 2003. aastal 33,3 tuhat turisti (vt tabel 22). Statistikaameti välituristide kulutuste uuringu järgi külastas kultuuriüritusi kokku 17,4% küsitletud turistidest (suvel ja talvel küsitleti kokku 5223 turisti).

Tabel 22. Välituristide majutused Eestis ja kontserdikülastused 2003. ja 2004. aastal

	Majutuste arv aastal 2003	Kontserdi- külastajate % aastal 2003	Kontserdi- külastajaid aastal 2003	Majutuste arv aastal 2004	Kontserdi- külastajate % aastal 2004	Kontserdi- külastajaid aastal 2004
Soome	706 473	2	14 130	843 871	1	8 439
Rootsi	66 751	7	4 673	89 042	5	4 452
Venemaa	37 320	7	2 612	42 348	8	3 388
Norra	29 842	8	2 387	35 798	21	7 518
Suurbritannia	30 151	8	2 412	38 903	15	5 835
Saksamaa	68 151	7	4 771	85 643	25	21 411
Kokku 6 riiki	938 688	3	28 161	1 135 605	5	56 780
KOKKU kõik riigid	1 112 746	-	33 382	1 374 414	-	68 720

Allikad: Statistikaamet ja Tallinna Ettevõtlusamet (TSN Emor-i välituristide uuring)

Turismifirmad on aktiivselt asunud siseturismi raames pakkuma teatri- ja kontserdikülastusi. Internetis kodulehekülge omavatest 155 Eesti turismifirmast pakkus teatri- või kontserdireise 24 firmat.

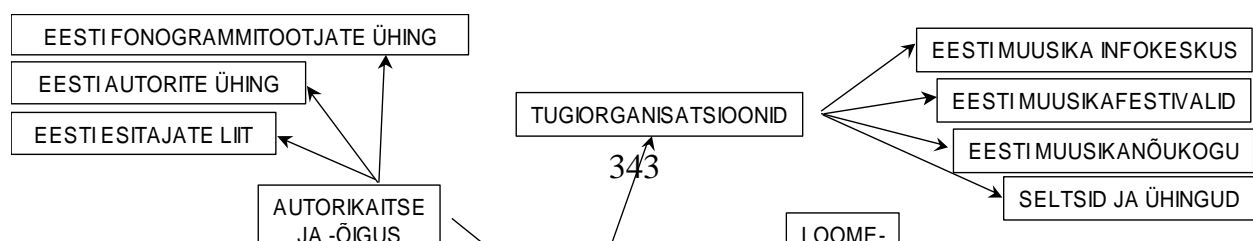
Muusika valdkond on tihedalt seotud hotellide, restoranide, ööklubidega, sest tegemist esinemispaikade ja esinemisvõimaluste pakkujatega. Samamoodi on seotud peokorraldus, kust ekspertide sõnul liigub hinnanguliselt muusika valdkonda aastas 30 miljonit krooni. Hotellide, restoranide ja ööklubide kulutused muusikale ei kajastu üheski statistikas. Andmeid omab Eesti Autorite Ühing, kes kasutab numbreid tasude arvutamisel, kuid eraldi ei avalda. Restoranide ja Hotellide Liit eraldi statistikat kulude kohta ei pea ega oska ka hinnangut anda.

Muusikaala esitajad on sageli tegevad üritusturunduses, sest ühe valdkonnaga tegelemine ei toida ekspertide sõnul muusikuid ära. Äripäeva andmetel oli 16-ne Eesti suurema ja tuntuima üritusturundusfirma käive kokku 89,6 miljonit krooni, 2004. aastal 91,2 miljonit krooni. Firmades töötas 2004. aastal kokku 81 töötajat (vt lisa). Muusikavaldkonna osa käibest ei ole teada.

Ööklubide kohta ei ole samuti olemas muusikute esinemiste ega kontsertide arve, kuid kahtlemata on tegemist esinemispaikade ja sektorile tööandjatega. Eesti Päevalehe majanduslehe andmetel moodustas äriregistri järgi suuremate Eesti ööklubide käive 2003. aastal 86,2 miljonit krooni ja 2004. aastal 102,5 miljonit krooni, kasumit teeniti vastavalt 2,4 ja 7,6 miljonit krooni (vt lisa). Hinnanguliselt moodustas 2/3 käibest baaride sissetulek, kultuuri ja meelelahutuse osakaal käibest võiks jääda 1/3 hulka ja olla hinnanguliselt alla 10 miljoni krooni.

Lisaks ülaltooduile on muusikavaldkonnaga tihedalt seotud transpordifirmad (aparatuuri, tehnika, lava, esinejate jms transport), reklaamifirmad (trükised, kultuurireklaam), kaubandus. Väga oluline on kontsertide ja festivalide regionaalne esindatus (elavdab väiksemate maakohtade kultuuri- ja majanduselu) ning haridus (muusikute ja interpretide järelkasv lisaks harrastustegevusele). Tööstuse valdkonnast on muusikavaldkonnaga lahutamatult seotud salvestite tiražeerimine, tekstiili- ja jalatsitööstus (rõivad, kostüümid), ehitus (lava, dekoratsioonid), tehnika ja masinatööstus (lavatehnika, mehhanismid, valguspark, helitehnika, interaktiivsed lahendused, eriefektid jms). Kui Eesti esitajate ja interpretide kontserditehnika ja korraldus toimub kohapealsete jõududega, siis välisartistide puhul sisaldub kontserdilava, selle ülespanek ja mahavõtmine, heli- ja valguspark sisseostetavas pakendis. Oluline on sobiva esinemispaiga, usaldusväärse ja kogemustega Eesti partneri olemasolu.

Teeninduse-teenuste vallast lisaks ülaltoodule piletimüügi, puhastus- ja pesumajade teenused, juuksuri-, valve-, nõustamis-, montaaži-, audio-video-, raamatupidamis-, marketingi-, IT teenused jne. Seoseid teiste majandusharude ja tegevusvaldkondadega kajastab järgnev joonis 1.

Joonis 1. Muusikavaldkonna seosed teiste majandusharude ja tegevusvaldkondadega

Seosed teiste loomemajanduse sektoritega

Audiovisuaalsektoriga on muusika tihedalt seotud. Muusika on raadio- ja televisiooniprogrammide koostisosa, meediakanalites esitatakse kontsertide salvestusi ja otseülekandeid. Mitmed Eesti raadiojaamad mängivad peamiselt levimuusikat (Raadio Uuno, Star FM jt), aastaid tegutseb üks klassikalisele muusikale spetsialiseerunud raadiojaam – Eesti Raadio Klassikaraadio. Eesti Raadio on salvestiste tootjana ekspertide sõnul üks arvestatavamaid. Muusika on kino- ja videofilmide koostisosaks, muusikavideote- ja DVD-de tootmine on omaette tööstusharu (ka ala Eesti spetsialistid on hinnatud).

Trükimeediast on valdkonnaga seotud kõik meediakanalid: päevalehed, nädalalehed, ajakirjad, kultuurilehed ja –ajakirjad nagu “Sirp”, “Muusika” ja “Teater.Muusika.Kino”. Muusika ja muusikaalaste trükiste kirjastamisega tegelevad mitmed kirjastused (vt aruande tootmise osa). Luuletajate, kirjanike ja heliloojate ühistöö tulemuseks on laulud, muusikaetendused ehk originaallooming.

Muusikakogud on Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis, Eesti Rahvusraamatukogus, Eesti Muusika Infokeskuses, Eesti Muusikaakadeemia Raamatukogus. Eesti Rahvusraamatukogu saab kõikidest Eestis ilmunud helisalvestistest sundeksemplari, mistõttu on kogu väga ajakohane ja ülevaatlik. Eesti rahva suuline folkloor ja rahvalaulud, mille pärandit hoiavad muuseumid, annavad otseselt inspiratsiooni tänapäeva folk-muusikale, kuid ka pop-ja rock-muusikale

(näiteks Ultima Thule) rääkimata rahvalaulu traditsiooni jätkumisest koorimuusikas ja heliloojate loomingus (näiteks V. Tormis).

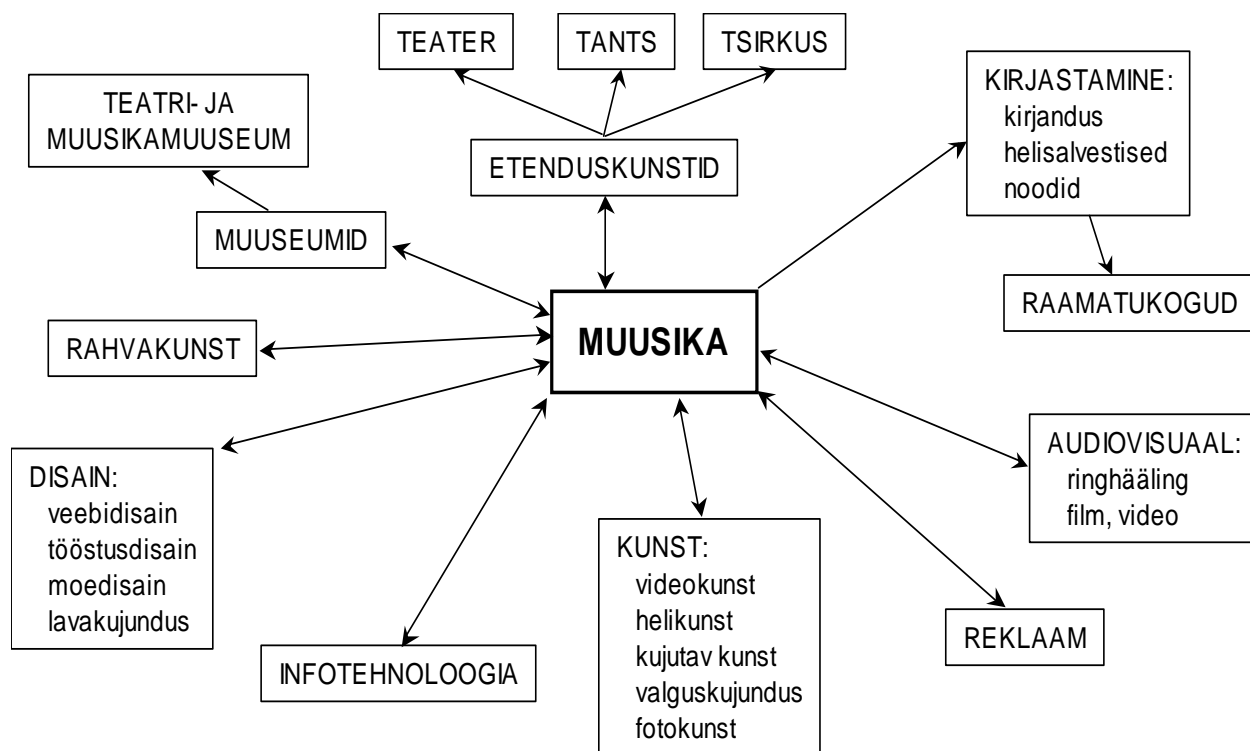
Sisekujunduste, disainilahenduste väljatöötamisel ja teostamisel tuleb arvestada helide, materjalide, saalide suuruse jm ebatüüpiliste projektlahendustega (lavakujundus). Disainivaldkonnast on üha olulisemaks muutumas veebidisain (seotud IT arenguga), mida kasutavad kõik valdkonna tegijad alates artistidest ja ansamblitest, plaaditootjatest, agentuuridest stuudioteni, jae- ja hulgimüüjateni, *on-line* poodideni, eksportagentuurideni, infokeskusteni, kontserdikorraldajateni ja piletimüüjateni. Teenuste mahtude väljatoomine nõuaks eraldi uuringut ala firmade hulgas (nii tellijate kui pakkujate).

Muusika valdkond on loomevaldkondadest kõige lähemalt seotud etenduskunstidega. Etenduskunstide üks alasektor on muusikateatrid (Eestis Rahvusooper Estonia ja osaliselt Tartu teater Vanemuine), muusikaetendused toimuvad tüüpilistes sõnateatrites (Eesti Riiklik Nukuteater, Tallinna Linnateater, Von Krahli Teater jt), Eestis on tekkinud spetsiaalne muusikaliteater (Smithbridge Productions). Muusika on loomingu koostisosa, eriti ooperi-, opereti-, balleti-, tantsuetendustel, samuti taustana vaatajate meeleolu ja emotsionaalsete hinnangute kujundaja. Eesti teatrites töötavad loomemeeskonnas muusikaala juhatajad ja muusikaala spetsialistid, kes tegelevad etenduste muusikalise kujundusega. Teatrid maksavad autoriõiguste organisatsioonidele muusika kasutamise eest tasu. Ka teised alasektorid – tants ja tsirkus – on lahutamatult seotud muusika elava esituse või juba salvestatud teoste esitamisega. Lisaks elavale esitustele saavad muusikud ja muusikateoste autorid autorikaitseorganisatsioonide kaudu tasu oma teoste teatris esitamise ja/või fonogrammide kasutamise eest.

Reklaamifirmadele- ja agentuuridele on kontserdikorraldajad tööandjaks töötades välja kontsertide, festivalide tutvustavaid trükiseid, plakateid, reklaamklippe ehk teiste sõnadega turundustegevuses ja promotsioonis. Teisalt kasutavad reklaamiagentuurid muusikat reklaamides olenemata, mis valdkonna reklaamiga on tegu, st. tegu on olulise ja sektorile püsiva tööandjaga. Mitmete Eesti levimuusika heliloojate tegevuse lisaväljund on reklaamidele originaalmeloodiate loomine ja salvestamine (näiteks I.Must, G.Pilvre, M.Targo jt). Arvandmed teenuste mahtude kohta puuduvad.

Kunstivaldkonnaga seostub muusikast enim valgus- fotokunst, ka kujutav kunst plaadiümbriste, plakatite kujundamise, lavakujunduse jms näol. Üha enam on Eestis muutumas tavaks valida esinemispaikadeks tavapärasest erinevaid kohti, näiteks esitada *jazz*-muusikat näitusesaalides (Kunstihoone) ja kammermuusikat muuseumides (Eesti Rahvusraamatukogu, Kadrioru Kunstimuuseum jne). Eri loomevaldkondade kombinatsioonid pakuvad vaatajatele ja loojatele loomingulise inspiratsiooni, uuendusliku lähenemise kõrval lisateenistust (näiteks Loodusõhtute

sari Rahvusraamatukogus, kus kombineeritud sõna, slaidid - pildiread ja taustaks muusika elav esitus jms). Seoseid teiste loomemajanduse harudega kajastab järgnev joonis 2.

Joonis 2. Muusikavaldkonna seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

HARIDUS, KOOLITUS

Koolid ja lõpetajad

Muusikahariduse süsteem on Eestis selgelt välja kujunenud kolmeastmelisena (vt lisa 3). Hariduse aluseks on lastemuusikakoolide ehk munitsipaalmuusikakoolide (kokku 81) lai ja aastakümnete jooksul väljakujunenud võrgustik. 81-le munitsipaalmuusikakoolile lisanduvad mõned eramuusikakoolid.

Eritüüpi kool on riigigümnaasium Tallinna Muusikakeskkool, kus antakse nii alg- kui keskastme muusikalist haridust ja mis võtab vastu munitsipaalkoolide andekamaid õpilasi igasse klassi. Muusikakeskkoolis õpetatakse klaveri, keelpilli, puhk- ja löökpillide, koorijuhtimise, kompositsiooni ja muusikateooria erialasid. Muusikakeskkooli lõpetasid 2000-2004. aastatel 111 õpilast. Algastme muusikakoolide lõpetajatel on võimalus jätkata nii muusikakeskkoolis kui kahes kutseõppeasutuses.

H.Elleri nim. Tartu Muusikakoolis saab õpet klaveri-, keelpilli-, puhkpilli- ja löökpilli-,

akordioni-, laulu-, koorijuhtimise-, muusikapedagoogika-, muusikateooria- erialal. 2000-2004 a. lõpetas kooli 111 õpilast. 2005.aastal oli lõpetajaid 15, nendest muusikakõrghariduse õpet jätkas 12. Aastatel 1950-2004 on lõpetajaid kokku olnud 1567.

G.Otsa nim. Tallinna Muusikakoolis saab õppida klaverit, keelpille, puhk- ja löökpille, akordionit ja kannelt, koorijuhtimist, laulu, muusikateooriat ja levimuusikat (pop-jazz). Aastatel 2000-2004 on kooli lõpetanud 208 õpilast. 2005.aastal 27, nendest 18 jätkab kõrghariduse omandamist. Aastatel 1947-2004 on lõpetajaid olnud kokku 2502.

Muusikalist kõrgharidust annab Eestis eelkõige Eesti Muusikaakadeemia (EMA) uue nimega Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. Seal saab õppida praktiliselt kõikidel muusikaerialadel sh elektronmuusika, kultuurikorralduse ning lavakunsti erialadel. Muusikaerialade lõpetanutest saavad täiendust üldharidus- ja muusikakoolid, orkestrid, koorid, teatrid. 2004. aastal oli lõpetajaid ilma näitlejate ja lavastajateta kokku 120, viimase viie aasta jooksul on muusikaalase hariduse saanud ca 500 inimest. Hinnanguliselt töötab peale lõpetamist muusikaerialal edasi 95% lõpetanutest.

Lisaks saab muusikalist kõrgharidust Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Tallinna Ülikooli kultuuriteaduskonnas.

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias on võimalik õppida kooli- ja kirikumuusika, rahvamuusika ning pop- ja jazz-muusika erialal. 2004 aastal oli lõpetajaid 8. Muusika osakonna on lõpetanud kokku 46 inimest (neist 30 aastatel 2000-2004). 90% muusikaeriala lõpetanutest töötab valdkonnas.

Tallinna Ülikooli kultuuriteaduskonnas võib õppida muusika eriala, kooli- ja puhkpilliorkestri dirigeerimist, muusikateadust ja muusikaõpetaja erialal. 2000-2004 lõpetas 44 inimest, 2004. aastal oli lõpetanuid 18.

Ekspertide sõnul on muusikahariduse probleemiks muusikaõpetajate puudus, praegune koolitus on pigem interpreedikeskne. Konkreetset õpetajate vajadust ei osata määratleda, see nõuaks eraldi uuringut. Ohtu nähakse väljakujunenud muusikaharidussüsteemi muutmises, kus lastemuusikakoolid muutuksid ühtsete õppekavadeta huvikoolideks ja igal koolil ning kohalikul omavalitsusel oleks voli otsustada pakutava hariduse kvaliteedi üle. Ekspertidid väljendasid muret muusikaala väärtustatuse osas, st massikultuuri pealetung, muusikute elukutse madal prestiiž, sissetulekute madal tase (välismaale mineku oht suur). Muusikaharidust mõjutab samuti madal sündivus ning vanemate materiaalsed võimalused pakkuda lastele ande arendamiseks vajalikku koolitust, rahastamise ebakindlus riigi poolelt (vt tugevused, nõrkused, võimalused, ohud).

TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED, TAKISTUSED

Järgnevalt väljatoodud tugevused, nõrkused, arenguvõimalused ja takistused ei ole järjestatud tähtsuse alusel.

Tugevused

- Suurte kogemustega riiklikud kontsertorganisatsioonid ja erakontserdikorraldajad.
- Süvamuusika organiseeritus, erialaliitude ja ühenduste suur arv.
- Süvamuusika tugiorganisatsioonide olemasolu ja aktiivsus (Eesti Muusikanõukogu, Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusikafestivalid).
- Kontserdimajad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Jõhvis, mis peale muusika esitamise ka kohaliku kultuurielu keskusteks.
- Kasvav huvi Eesti autorite originaalloomingu tellimise vastu, sh muusikateatrites.
- Muusikaelu aktiivsus (kontsertide, festivalide, muusikapäevade suur arv).
- Muusika olulisus elanikele (kontserdikülastamine, muusikakuulamine).
- Eesti süvamuusika ja kooritraditsiooni roll Eesti imago kujundajana.
- Rahvusvaheliste kontaktide olemasolu.
- Uute eksperimentaalprojektide tekkimine muusika jm kunstide kombinatsioonina.
- Mitmete riiklike muusikaprogrammide, heliloomingu tellimise jätkuv rahastamine ja stipendiumide väljaandmine.
- Riigipoolsete toetuste laienemine *jazz*-muusikale.
- Toetused laulupidudele ja pärimusmuusikale.
- Hästi toimiv muusikakoolide võrgustik.

Nõrkused

- Eesti süvamuusikute sissetulekute ja honoraride madal tase, siit otsene seos välismaale tööleminekuga (ka kesktasemega interpreedid).
- Süvamuusikafestivalide korraldamisel ammendumus artistide osas, võimaluste vähesus ja monopoolsed teenuste osutajad.
- Täiendkoolituse puudumine muusika valdkonnas töötavatele ettevõtjatele (äri, statistika, seadusandlus, turundus jms).
- Muusikaõpetajate puudus.
- Eesti Kontserdi monopoolne seisund kontsertorganisatsioonina piirab maakondade kultuuritöötajate valikuvõimalusi kontserdikorraldaja valikul.
- Puudub riiklik tellimus institutsioonidele muusikaalase info kogumiseks (majandusandmed, kontsertide, vaatajate arvud, piletimüügi statistika jms).
- Nõrk helisalvestiste jaotussüsteem, puuduvad tootjad.
- Vähene koostöö ja usaldamatus erinevate muusikaühingute, asutuste, organisatsioonide, riigiasutuste vahel, mille tõttu kasutatakse olemasolevaid vahendeid ebaotstarbekalt.

- Muusikakriitika madal tase ja kohati täielik puudumine.
- Valdkonna esindatus meediakanalites, muusikale spetsialiseerunud raadiojaamade arv.
- Kontserdipaikade suurenevad halduskulud (surve hinna tõstmisele).
- Rahaliste vahendite puudus muusikute esinemiste toetamiseks välismaal.
- Riiklikult ebaselge muusikapoliitika mitteriiklike kontserdikorraldajate toetamise osas (maht, valikukriteeriumid jms).
- Iga-aastane festivalidele projektipõhiste toetuste taotlemine riigilt takistab kontsertide planeerimist (ebakindlus toetuse saamise, kokkulepete sõlmimise jms osas), vajalik pikem periood, näiteks kaks aastat.
- Eesti heliloojate loomingu tellimiseks rahaliste vahendite nappus, mis takistab loomingulise potentsiaali arengut.

Võimalused

- Eri muusikastiilide vajaduste koordineerimine ja koostöö parandamine.
- Eksperimentaalprojektide loomise ja seal osalemise toetamine (noored).
- Ühinemine Euroopa tasemel talendiotsingu programmidega (praegu puudub taustsüsteem).
- Toetus muusikatööstuse tauststruktuuridele (helirežissöör, *promootor*, *manager* jne), Eestis on tiptasemel muusikud, kuid ei osata müüa.
- Toetussüsteemi arendamine heliloomingu mahu suurendamiseks.
- Toetuste suurendamine mitteriiklikele institutsioonidele ja firmadele süvamuusika väljaandmiseks.
- Riikliku koolitustellimuse suurendamine ja edasiarendamine (vastavusseviimine tegeliku vajadusega).
- Riiklik toetus muusikakoolide arendamiseks.
- Täiendkoolituse süsteemi ja võimaluste loomine erinevatele muusikavaldkonna spetsialistidele (sh rahvusvaheline) ja toetamine eri allikatest (riik, fondid, EAS jt).
- Õppekavade ühtlustamine muusikaõppeasutuste vahel, mis tagaks kvaliteedi.
- Riikliku tellimuse täpsustamine muusikaalast infot haldava keskuse loomiseks või olemasoleva institutsiooni tegevuse laiendamiseks, probleemiga tegeleva töögrupi loomine Kultuuriministeeriumi juurde (eri liitude, muusika alavaldkondade spetsialistid).
- Valdkonna iga-aastane monitooring (siseriiklik käive, eksport, statistika) ja kultuuriinfo muusikakollektiivide ja muusikute tegevusest Eesti muusika ekspordis, mis võimaldaks välja töötada toetusmeetmeid ja taotleda toetust erinevatelt organisatsioonidelt (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus jt).
- Kontsertide ja muusikafestivalide publiku-uuring turu segmenteerimiseks.
- Regulaarne informeerimine erinevate fondide ja partnerlusprojektide võimalustest.
- Riiklike kultuuriehitiste ehitamiste, renoveerimiste, lammutamiste plaani koostamine lähtudes reaalsetest vajadustest (kammersaalid, saalid, harjutusruumid jms).

- Arvukate mitteriiklike kontsertorganisatsioonide tegevuse tulemusena muusikaelu mitmekesistamine, esitajate ja interpreetide areng, publiku huvi tõus.
- Eesti muusika suurem väärtustamine läbi selle osakaalu tõstmise kohalikes raadio-telekanalites (nii eesti-, kui venekeelne sihtrühm).
- Kontsertorganisatsioonide, plaadi- ja hulgimüüjate rahvusvahelise koostöö arendamine.
- Rahvusvaheline turundus ja suurem koostöö turismiorganisatsioonidega (sh osalemine turismi arengukava väljatöötamisel), riigi ja välisriikide kultuuriasutuste, esinduste, saatkondadega (näiteks iga-aastased Eesti muusika päevad välisriikides).
- Käibemaksu erinevuse kaotamine muusikaürituste piletitele.
- Igasuguse riikliku toetuse saamise sidumine majandustulemuste ja aruannete esitamisega toetatava projekti kohta.
- Suurenev publikuhuvi.
- Rahvusvaheliste firmade esinduste loomine Eestis (Universal, Sony, EMI, BMG).
- Riigilt projektitoetuste taotlemise aja pikendamine ühelt aastalt kahele aastale, kuna muusikafestivale ja kontsertsarju planeeritakse ette mitu aastat.

Ohud

- Muusikavaldkonna riigieelarvelise toetuse vähenemine ja omavalitsuste vähene huvi.
- Puudulik üldine muusikavaldkonna taustsüsteem.
- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ei toeta valdkonda.
- Kontserdikorraldajatele ebavõrdseid tingimusi loov käibemaksuseadus (18% ja 5% käibemaks piletitele).
- Mittetulundusühingud ja organisatsioonid (kolmas sektor) ei suuda vahendite ja toetuste puudusel konkureerida riiklikega.
- Kontsertorganisatsioonide püüd teenida rohkem omatulu, mistõttu valitakse repertuaari “müüvad” teosed, autorid, esitajad.
- Erakontserdi- ja festivalikorraldajatel suur sõltuvus ametnike subjektiivsusest ja ametkondlikest nõudmistest.
- Eesti turu väiksus ja tarbijate hinnatundlikkus (piletite hinna tõusu mõju muusikaürituste külastamisele). Ka vaba aja puudus.
- Väga nõrk muusikasektori statistika. Selle puudumine takistab toetuste taotlemist jt toetusprogrammide väljatöötamist eriti mitteriiklikele ühingutele ja organisatsioonidele.
- Mõtteviisi muutus äriinimestel ja avalikkusel, mis on muusikavaldkonna toode – kontsert/esitus.
- Muusikaharidusega tegeleb Haridus- ja Teadusministeerium, muusikutega Kultuuriministeerium. Haridus- ja Teadusministeeriumis puudub muusikaala nõunik, kes vajadusel valdkonda kureeriks.
- Väljakujunenud muusikaharidussüsteemi muutmise kava, kus lastemuusikakoolid muutuksid ühtsete õppekavadeta huvikoolideks, koolidel ja kohalikul omavalitsusel oleks voli otsustada

pakutava hariduse kvaliteedi üle (alandaks ja ebaühtlustaks muusikalise alghariduse kvaliteeti). Muusikahariduse rahastamise ebakindlus riigi poolt, rahastavad kohalikud omavalitsused.

- Massikultuuri pealetung, muusiku elukutse madal prestiiž ja väärtustamine Eesti ühiskonnas.
- Muusikute järelkasv - madal sündivus.
- Vanemate materiaalsed võimalused pakkuda lastele ande väljaarendamiseks vajalikku koolitust.
- Kehtivad seadused ei soodusta sponsorlust. Vaid suured firmad saavad toetada kultuuri.
- Kontsertide koondumine suurematesse linnadesse. Maakondades toimub vähe kontserte, mistõttu inimeste harjumused muutuvad.

ARENGUPROGNOOS LÄHEMAKS 3-5 AASTAKS

Toodangu, teenuste mahu muutus

Kultuuriministeeriumi muusika arengukava määratleb ministeeriumi missiooniks tingimuste loomise Eesti muusika jätkusuutlikuks arenguks, Eesti muusika rahvusvahelisele areenile pääsu tagamise ja muusikasündmuste kättesaadavuse tagamise kogu elanikkonnale.

Kirjastamise, plaadistamise mahu osas ei ole muutust oodata. Kontsertide maht on riiklike kontserdiorganisatsioonide põhjal tõusuteel, mis ka jätkub. Mitteriiklikud kontserdikorraldajad levimuusika poolt hoiduvad prognoosidest ja ootavad piletimüügi käibemaksu alandamist 5%-le. Festivali nime kandvaid muusikasündmusi lisandub igal aastal, kuid palju on ühekordseid üritusi. Prognoos sõltub süvamuusika osas rahalise toetuse hankimise edukusest (sh riigi toetus). Kasvab esitajate kollektiivse esindamise organisatsiooni poolt valdkonda (so esitajatele) tagasitoodava raha hulk sõltuvalt sõlmitud lepingute arvust (Eestis ca 3000 jaekaubandusettevõtet, kes muusikat kasutavad).

Ekspordipotentsiaal

Süvamuusika osas kõrge, näiteks Eesti heliloojad, dirigendid, koorid. Kuid potentsiaali realiseerumine sõltub agentuuride, *manageride* professionaalsusest ja eelkõige rahalistest võimalustest. Näiteks Eesti Filharmoonia Kammerkoori *management* asub Inglismaal, esindajad Euroopas, Ameerika Ühendriikides ja Jaapanis. 2004. aastal anti välismaal 19 kontserti. Eesti on loonud Interpreetide Liidu juurde Välisagentuuri, mille ülesandeks on Eesti artistide tutvustamine ja viimine rahvusvahelisele areenile. Üksikinterpreetide välisesinemiste kohta ei oma keegi infot, seega ei ole võimalik prognoosida esinemiste mahtu.

Eesti orelimeistrite toodang ja Estonia klaverivabriku toodang on tunnustatud eksporditavaks, kuid see on pigem lisavaldkond muusikale.

Tööhõive muutus

Tööhõive maht jääb samaks, kuid vajadus on suurem. Juurde on vaja tauststruktuuri (*managerid*, müük jt), seega on vaja ka anda vastavat haridust, kuid puudub vastav programm.

Muusikute püsiva töölesiirdumise kohta välismaale ei ole täpseid numbreid, kuid protsess on pidev ja viitab koolitustellimuse suurendamise vajadusele. Soome on läinud ja jäänud tööle mitmed ERSO mängijad, keelpilli ja puhkpillimängijad, vähem lauljad ja pianistid.

EKSPERDID JA ÜMARLAUD

Avaldame tänu töö valmimisele kaasa aidanud ekspertidele:

Nimi	Organisatsioon	Amet
Margit Peil	Kultuuriministeerium	nõunik (muusika)
Kadri Ruudi	Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Interpreetide Liit	sekretär
Paul Lilje	Eesti Muusika Eksport	tegevdirektor
Kalev Rattus	Eesti Autorite Ühing	tegevdirektor
Urmas Ambur	Eesti Esitajate Liit	tegevdirektor
Kaja Irjas	Eesti Muusika Infokeskus	direktor
Marje Hansar	Eesti Kontserdikorraldajate Liit	juhataja
Yngve Rosenblad	Statistikaamet	juhtivstatistik
Anu Kivilo	Eesti Muusikaakadeemia	kultuurikorralduse ja humanitaarainete õppetooli juhataja
Andres Siitan	ERSO	direktor
Kaidi Ottis	Eesti Filharmoonia Kammerkoor	haldusjuht
Merike Kiisk	Tallinna Filharmoonia	pearaamatupidaja
Marko Lõhmus	Pärnu Linnaorkester	direktor
Anatoli Šura	Narva Linna Sümfooniaorkester	dirigent
Marika Koha	Eesti Rahvusraamatukogu	heligrupi juht
Elise Vasamäe	Eesti Fonogrammitootjate Ühing	juhatuse liige
Piret Kallas	EAS Turismiarenduskeskus	turismiuuringute koordinaator
Kersti Uus	Tallinna Ettevõtlusamet	turismiosakonna spetsialist
Airi Lillevälja	Eesti Autorite Ühing	spetsialist
Anne Kuusemets	Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	pearaamatupidaja
Eve Tõnisson	Haridus- ja Teadusministeerium	analüüsiosakonna analüütik
Ene Vohu	Tallinna Kultuuriväärtuste Amet	juhataja
Malle Tarum	Eesti Muusikaakadeemia	õppeosakonna juhataja
Triinu Priks	Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia	muusikaosakonna õppejuht
Maia Kõöts	Tallinna Ülikool	õppeosakonna asjaajaja

Muusikavaldkonna töö on läbi arutatud 11. novembril 2005 toimunud ümarlaulal:

Kutsutud	Organisatsioon	Amet	Osalemine
Margit Peil	Kultuuriministeerium	nõunik (muusika)	*
Kadri Ruudi	Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Interpreetide Liit	sekretär	*
Paul Lilje	Eesti Muusika Eksport	tegevdirektor	*
Anu Kivilo	Eesti Muusikaakadeemia	kultuurikorralduse ja humanitaarainete õppetooli juhataja	*
Silja Kurik	Eesti Tuleviku Uuringute Instituut	projektijuht	*

EKI töögrupist osalesid:

Lia Lepane
Marje Josing
Evelin Ahermaa

Muusika tegevusalade koodid EMTAK-i järgi

2214 Helisalvestiste kirjastamine

22141 Helisalvestiste kirjastamine (heliplaadid ja -lindid, CD-d, DVD-d), k.a noodid

- muusika- vm helisalvestisega heliplaatide, CD-de ja DVD-de ning helilintide kirjastamine
- nootide kirjastamine; trükitud ja elektroonsed
- helisalvestiste tootmisega seotud tööstuslikud tegevused

2231 Helisalvestiste paljundus

22311 Helisalvestiste tootmine originaalsalvesti paljundamise teel

- muusika- jm helisalvestisega heliplaatide, CD-de ja DVD-de ning helilintide paljundamine

3630 Muusikariistade tootmine

36301 Muusikariistade ja nende osade tootmine

- keelpillitootmine
- klaverite ja klahvkeelpillide, k.a automaatklaverite tootmine
- viledega klahvrelite, k.a harmooniumide jms vabade metallkeeltega klahvillide tootmine
- akordionide jm löötpillide tootmine
- suu- ja puhkpillitootmine
- elektronpillide tootmine
- mängutooside, laadaorelite, leierkastide jms tootmine
- mehaaniliste automaat-muusikariistade jaoks kaartide, plaatide, rullide jms tootmine
- metronoomide, heliharkide, kammertoonvilede jms abivahendite tootmine
- vilede, signaalsarvede jms puhutavate signaalinstrumentide tootmine

Siia ei kuulu:

Helisalvestiste kirjastamine (heliplaadid ja -lindid, CD-d, DVD-d)

Varemsalvestatud audio- ja videolintide, CD-de ja DVD-de paljundamine

Kino- ja videofilmide tootmine

Plaadimängijate, magnetofonide jms tootmine

Mikrofonide, võimendite, valjuhääldite, peatelefonide (kuularite) jms tootmine

Mängumuusikariistade tootmine

36309 Muusikariistade paigaldus, hooldus ja parandus

- orelite paigaldus, montaaž ja rekonstrueerimine
- orelite ja sarnaste muusikainstrumentide remont ja restaureerimine
- muusikainstrumentide tootmisega seotud tööstuslikud tegevused

Siia ei kuulu:

Klaverihäälestamine

5143 Elektriliste kodumasinate, raadio- ja televisioonikaupade hulgemüük

51432 Raadio- ja televisiooniaparatuuri ning salvestiste hulgemüük

- videoseadmete hulgemüük
- autoraadiote hulgemüük
- grammofoniplaatide, magnetlintide, CD-de, DVD-de ja videolintide hulgemüük

5245 Elektriliste kodumasinate, raadio- ja televisioonikaupade jaemüük

52453 Muusikariistade ja salvestiste jaemüük

- heliplaatide, heli- ja videolintide, CD-de, DVD-de ja kassettide jaemüük
- muusikariistade ja nootide jaemüük

Siia ei kuulu:

Plaatide ja lintide väljaüürimine

7487 Mujal liigitamata äritegevus

74875 Näituste, messide, nõupidamiste, konverentside, loengute korraldamine ja teenindus

- äriürituste korraldamine (kaubamessid, näitused)
- teadus- või kultuuriürituste ning konverentside korraldamine
- näituse- ja messistendide jm inventariga varustamine

Siia ei kuulu:

Kunstrajatiste käitus

Spordiürituste korraldamine

74879 Mujal liigitamata äritegevus

- ärimaaklerlus (k.a kutseline praksis), st väike- ja keskmiste ettevõtete ostu ja müügi korraldamine

- hindamine, v.a kinnisvara ja kindlustusega seotud hindamine
- oksjonipidajate tegevus
- üksikisikute (artistide) esindamine agentide ja agentuuride poolt
- raamatute, näidendite, kunstiteoste, kinofilmide jms vahendamine kirjastajatele, produtsentidele jt
- allahindluskupongide ja kinkekaartide väljaandmine
- autoriõiguse ja sellest saadavate tulude (v.a kinofilmidelt) haldus
- tööstusomandiõiguse (patendid, litsentsid, kaubamärgid, ainumüügiõigus jms) haldus
- kodumajapidamiste soojus-, vee-, gaasi-, ja elektrimõõturite lugemine

Sii ei kuulu:

Reklaamindus

Kino- ja videofilmi leviõiguste ostmise ja müümine

9211 Kino- ja videofilmide tootmine

92112 Helisalvestusstuudio tegevus

9231 Kunsti- ja kirjandusalane loometegevus ja interpretatsioon

92311 Etenduste, kontsertide lavastamine ja esitamine

- teatrietenduste, kontsertide, ooperi- või tantsuetenduste lavastamine ja esitamine
- teatri- ja balletitruppide tegevus

Sii ei kuulu:

Üksikisikute (artistide) esindamine agentide ja agentuuride poolt

92312 Kunstikollektiivide tegevus

- orkestrite ja ansamblite tegevus
- kooride ja laulukollektiivide tegevus
- tantsurühmade ja –truppide tegevus

92313 Vabakutseliste kunstnike ja artistide tegevus

- vabakutseliste näitlejate, lavastajate, lavakujundajate, maalikunstnike, graafikute, skulptorite, muusikute, kirjanike, lektorite jne tegevus
- kunstiteoste, nt maalide restaureerimine

Sii ei kuulu:

Mööbli restaureerimine

Ajalooliste muusikariistade restaureerimine

Ehitiste restaureerimine

9232 Kunstirajatiste tegevus

92321 Kunstirajatiste ja piletiagentuuride tegevus

- kontserdisaalide ja teatrite ning teiste kunstirajatiste käitus
- tehnilised abitegevused, nt dekoratsioonide, valgustus- ja heliseadmete paigaldus
- piletiagentuuride tegevus

Sii ei kuulu:

Kinode tegevus

Riigi rahaeraldused muusikavaldkonnale 2004. aastal

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	Summa (kr)
KOKKU	94 307 160
1. Pärnu Linnaorkester	140 000
2. Narva Linnaorkester	140 000
3. Jazzkaar	500 000
4. Programm "Eesti muusika rahvusvahelisel areenil"	976 000
5. Programm "Eesti heliplaat rahvusvahelisel areenil"	330 000
6. Programm "Süvamuusika ja muusikaalaste trükiste väljaandmine"	970 000
7. Programm "Süvamuusika Eestis" ja mitteriiklikud kontserdiorganisatsioonid	2 000 000
8. Toetus heliloomingu ostuks ja tellimiseks	1 320 000
9. Pärnu D. Oistrahhi festival	1 600 000
10. E. Tubina festival	400 000
11. Rahvusvaheline E. Tubina Ühing	300 000
12. NYVD Ensemble	1 600 000
13. MTÜ Eesti Muusikafestivalid	150 000
14. Toetus muusikaajakirja väljaandmiseks	1 000 000
15. Toetus infokeskustele – Eesti Muusika Infokeskus	830 000
16. Toetus infokeskustele – Eesti Muusika Nõukogu	230 000
17. Tütarlastekoor Ellerhein	100 000
18. Pärimusmuusika- ja folkloorifestivalid	500 000
19. Toetus Eesti Meestelaulu Seltsile G. Ernesaksa mälestuse jäädvustamiseks	200 000
20. Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	8 100 000
21. Eesti Kontsert	44 369 800
22. ERSO	19 897 400
23. Eesti Filharmoonia Kammerkoor	8 653 960

Allikas: Kultuuriministeerium

Muusikaerialad kõrgkoolides ja rakenduslikes kõrgkoolides

Kool	Aadress	Koduleht	Eriala(d)	Lõpetajaid 2004	Lõpetajaid 2000-2004
1. Eesti Muusikaakadeemia	Tallinn, 10143, Rävälä pst 16/ Tallinn, 10130, Toom-Kooli 4	www.ema.edu.ee/ (alates õpetamise algusest või lõpetanute kohta ei ole muusika erialade kohta ülevaadet)	Bakalaureuseõpe: klaver, orel, klavessiin, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, laul, koori- ja puhkpilliorkestri dirigeerimine, kirikumuusika, instrumendiõpetaja, kooli-, jazz-muusika, kompositsioon, elektronmuusika, muusikateadus Magistriõpe: klaver, kammeransamblid, saateklass, orel, klavessiin, keelpillid, keelpillikvartett, puhkpillid, löökpillid, kammerlaul, ooperilaul, koori-, orkestri dirigeerimine, interpretatsiooni-pedagoogika, koolimuusika, kompositsioon, muusikateadus, kultuurikorraldus Doktoriõpe: interpretatsioon, kompositsioon, muusikateadus, sümfooniaorkestri dirigeerimine	120 (lava-kunstita)	490 (lava-kunstita)
2. Tallinna Ülikool, kultuuri-teaduskond	Tallinn, 10133, Lai 13	www.tpu.ee (TÜ personaliosakonna andmed, kõik kultuuriosakonna lõpetajaid 2004 – 112 ja aastatel 2000-2004 466)	Bakalaureuseõpe: muusika, kooliorkestri- ja puhkpilliorkestri dirigeerimine Magistriõpe: muusikateadus, muusikaõpetaja	18	44
3. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia	Viljandi, 71004, Posti 1	www.kultuur.edu.ee (muusika lõpetanuid kokku 46 aastatel 1999-2005, neist 11 aastal 2005)	Muusika osakond: kooli- ja kirikumuusika, rahvamuusika, pop- ja jazz-muusika	8	30
4. Eesti Humanitaarinstituut	Narva mnt.25 10120 Tallinn	maist 2005 Tallinna Ülikooli koosseisus (*andmed 2001-2004)	muusika ja esituskunstid	-	9*
5. H. Elleri nim. Tartu Muusikakool	Lossi 15 51003 Tartu	www.tmk.ee (1923-2004 lõpetajaid kokku 1714, 1950-2004 lõpetajaid kokku 1567)	Akordioni-, keelpilli-; klaveri-; kompositsiooni ja muusikateooria-; koorijuhtimise-; laulu-; puhkpillide ja löökpillide- ja üldklaveri osakond	27	111
6. Tallinna G.Otsa nim. Tallinna Muusikakool	Vabaduse väljak 4 Tallinn 10146	www.otsakool.edu.ee (1947-2004 on lõpetajaid kokku 2502)	Akordioni ja kandle-; pop-jazz-muusika-; koorijuhtimise-; klaveri-; keelpillide-; klassikalise laulu osakond; muusikateooria-; puhk- ja löökpillide ja üldklaveri osakond.	31	208

Allikad: Õppeasutuste koduleheküljed Internetis, Hariduse ja Tööhõive Seirekeskus, Tallinna Ülikooli personaliosakond, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia, Eesti Muusikanõukogu